

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Bakalářská práce

2017

David Ullrich

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

David Ullrich

Příčiny vzestupu a pádu poujadismu

analýza francouzského extremistického

hnutí v 50. letech 20. století

Bakalářská práce

Praha 2017

Autor práce: **David Ullrich**

Vedoucí práce: **PhDr. Ondřej Matějka Ph.D.**

Rok obhajoby: **2017**

Bibliografický záznam

ULLRICH, David. *Příčiny vzestupu a pádu poujadismu: analýza francouzského extremistického hnutí v 50. letech 20. století*. Praha, 2017. 41s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Ondřej Matějka Ph.D.

Abstrakt

Bakalářská práce „Příčiny vzestupu a pádu poujadismu: analýza francouzského extremistického hnutí v 50. letech 20. století“ se věnuje poujadistickému hnutí - poujadismu, jež působilo v poválečné Francii v období 1953-1959. Poujadismus vznikl z malé revolty v jihozápadním francouzském městečku Saint-Céré, která se po svém rozšíření přetvořila na Obranný svaz obchodníků a řemeslníků (*Union de défense des commercants et des artisans*, dále jen UDCA). UDCA vystupoval jako orgán sjednocující francouzské maloobchodníky, řemeslníky a zemědělce v jejich boji proti vysokým daním a daňovým kontrolám. Do čela UDCA se od počátku stavil francouzský maloobchodník Pierre Poujade, jehož vliv na hnutí dosáhl takové míry, že se UDCA začalo říkat Poujadovo hnutí, neboli zjednodušeně poujadismus. Cílem této analýzy je zjistit, jaké faktory nejvíce přispěly k rychlému vzestupu poujadismu a které naopak zapříčinily jeho pád. Práce se skládá ze dvou rovnoměrně rozsáhlých kapitol. První kapitola se zabývá obdobím vzestupu poujadismu v letech 1953 - 1956, v jehož kontextu zkoumá kupříkladu vliv charismatu Poujada či politizaci UDCA, jež vedla k největšímu úspěchu poujadismu - zisku 12,5 % hlasů v parlamentních volbách 1956. Druhá kapitola se soustředí na období 1956 - 1959, kdy zažíval poujadismus po svém vrcholu strmý pád, v jehož souvislosti se práce zaměřuje například na faktor nezdařené politizace UDCA nebo demise významných členů. Tato analýza dospěla k závěru, že hlavními příčinami vzestupu poujadismu bylo využití socio-ekonomické situace francouzských maloobchodníků, řemeslníků a zemědělců, apolitický charakter UDCA a charismatické schopnosti Pierra Poujada. V otázce pádu poujadismu lze mezi hlavní příčiny zařadit nevydařenou politizaci hnutí, demise čelních představitelů. V obou faktorech měla velký význam osoba bývalého poujadisty Jean-Marie Le Pena.

Abstract

Bachelor thesis „Causes of rise and fall of poujadist movement: analysis of a French extremist movement in the 1950s” dedicates to a poujadist movement – poujadism, which acted in postwar France in the period 1953 – 1959. Poujadism was created from small revolts in southwestern French city Saint-Céré, which transformed into a Defence Union of Shopkeepers and Craftsmen (*Union de défense des commerçants et des artisans*, further just UDCA) after its widening. The UDCA stood out as an organ unifying French retailers, craftsmen and farmers within their fight against high taxes and tax controls. From the beginning a French retailer Pierre Poujade was the forehead of the UDCA and his impact on the movement was so high that the movement was called the Poujade’s movement or simply poujadism. The aim of this analysis is to detect which factors had the greatest impact on rise of poujadism and on the contrary which one caused its fall. The thesis is consisted of two chapters of the similar range. The first chapter is concerned on the poujadism’s rise in the period 1953 - 1956, in the context of which examines for example the impact of Poujade’s charisma on the movement or the politicization of the UDCA which led to a greatest success of poujadism - gain 12,5 % within parliamentary election in 1956. The second chapter is focused on the sharp fall of poujadism in the period 1956 - 1959 in which consequences the thesis is concentrated on the factor of unsuccessful politicization of the UDCA or on demission of eminent members. This analysis concludes that the main causes of rise of poujadism was the utilization of social - economic situation of French retailers, craftsmen and farmers, apolitical character of the UDCA and Pierre Poujade’s charismatic abilities. In question of the main causes of poujadism’s fall is possible to incorporate unsuccessful politicization of the movement and demission of eminent members. In both factors had a huge impact ex-poujadist Jean- Marie Le Pen.

Klíčová slova

poujadismus, Pierre Poujade, antiparlamentarismus, boj proti daním, UDCA, Francie

Keywords

poujadism, Pierre Poujade, antiparlamentarism, fight against taxes, UDCA, France

Rozsah práce: 74 219 znaků

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne .....

David Ullrich .....

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu práce PhDr. Ondřeji Matějkovi Ph.D. za trpělivost a mnoho inovativních myšlenek, které mou práci výrazně obohatily. V neposlední řadě musím také poděkovat své rodině, přátelům a Elišce za velkou podporu, jež mi během psaní této práce věnovali.

TEZE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno:

David Ullrich

E-mail:

ullrichd@seznam.cz

Studijní obor:

Mezinárodní teritoriální studia

Semestr a školní rok zahájení práce:

Zimní semestr 2016

Semestr a školní rok ukončení práce:

Letní semestr 2017

Vedoucí bakalářského semináře:

PhDr. Marek Pečenka

Vedoucí práce:

PhDr. Ondřej Matějka, PhD

Název práce:

Příčiny vzestupu a pádu poujadismu - analýza francouzského extremistického hnutí v 50. letech 20. století

Charakteristika tématu práce (max. 10 řádek):

Tématem práce je poujadistické hnutí působící mezi lety 1953 - 1959 v poválečné Francii. Práce se zaměřuje na konkrétní faktory, jež měly na vzestup i pád poujadismu v průběhu jeho existence nejvýraznější podíl jako kupříkladu postava vůdce Pierra Poujade. Toto hnutí se dokázalo během necelých tří let vybudovat z původní 30 členné revolty na statisícovou organizaci a uspět v parlamentních volbách 1956 se ziskem 12 % hlasů. V následujících třech letech ovšem postihl poujadismus velký úpadek, který vedl až k jeho rychlému konci v roce 1959.

Zdůvodnění úprav a změn tématu od zadání projektu do odevzdání práce (max. 10 řádek):

Po konzultacích s vedoucím práce jsem ustoupil od původního tématu, jež představovala Národní Fronta ve Francii, a zaměřil se na poujadistické hnutí v 50. letech 20. století, které je s Národní Frontou výrazně propojeno osobou Jean-Marie Le Pena, zakladatele Národní Fronty i bývalého člena poujadismu. Následně jsem se chtěl věnovat jedinečnosti poujadismu oproti ostatním extremistickým hnutím ve Francii v té době, kteří na rozdíl od poujadismu neuspěli. Ovšem svůj záměr jsem přehodnotil a hlavním tématem mé práce se staly příčiny vzestupu a pádu poujadismu, neboť rychlý úspěch hnutí následovaný okamžitým úpadkem v období 1953 - 1959, mne osobně velmi zaujal a rozhodl jsem se dopátrat příčin těchto značných změn.

Struktura práce (hlavní kapitoly obsahu):

Úvod

1. Příčiny vzestupu poujadismu 1953 - 1956
  - 1.1. Socio-ekonomický kontext – využití příznivé situace
  - 1.2. Apolitičnost UDCA
  - 1.3. Charismatický vůdce Pierre Poujade
  - 1.4. Přísná disciplína udržující hnutí v aktivitě a jednotě
  - 1.5. Politizace UDCA
2. Příčiny pádu poujadismu 1956 - 1959
  - 2.1. Neschopnost poujadistů se prosadit v parlamentu a odolat tlaku levicových stran
    - 2.1.1. Neúspěch UFF v Národním shromáždění
    - 2.1.2. Levicový blok proti poujadistům

2.2. Negativní reakce příznivců na politizaci UDCA a na upuštění od obchodních a fiskálních témat

2.3. Odchody předních členů

2.3.1. Paul Chevallet a Léon Dupont

2.3.2. Jean Dides a Jean-Louis Tixier-Vigancour

2.3.3. Jean- Marie Le Pen a Jean- Maurice Demarquet

2.4. Úpadek Pierra Poujada v důsledku jeho neúspěchu v doplňovacích volbách 1957

Závěr

Prameny a literatura (výběrová bibliografie, max. 30 hlavních titulů):

Prameny

„Examples Marshall plan aid“. Oficiální stránky Marshall foundation. <http://marshallfoundation.org/marshall/the-marshall-plan/history-marshall-plan/examples-marshall-plan-aid/> (staženo 20. 1. 2017).

Pierre Poujade. *J'ai choisi le combat*. Clermont-Ferrand: L'Imprimerie Moderne, 1955.

Literatura

Jean- Jacques Becker. *Histoire politique de la France depuis 1945*. Paříž: Armand Colin, 2003.

Alessandra Casella, Barry Eichengreen. „Halting inflation in Italy and France after World war II“. National Bureau of Economic Research - Working paper (září 1991). <http://www.nber.org/papers/w3852.pdf> (staženo 4. 3. 2017).

Peter Davies. *The Extreme Right in France, 1789 to the Present: From de Maistre to Le Pen*. Londýn: Psychology Press. 2002.

Georges Duby. *Dějiny Francie: od počátku po současnost*. Praha: Karolinum, 2003.

Jacques Duclos, François Billoux et al. *Dějiny francouzské komunistické strany*. Praha: Svoboda, 1975.

Éric Duhamel. *Histoire politique de la IVe République*. Paříž: La Découverte, 2000.

Marc Ferro. *Dějiny Francie*. Praha: Lidové noviny, 2006.

Stanley Hoffman. *Le Mouvement Poujade*. Paříž: A. Colin, 1956.

Pierre Lévêque. *Histoire des forces politiques en France de 1940 à nos jours*. Paříž: Armand Colin/Masson, 1997.

Anthony T. Kronman. *Max Weber*. Stanford: Stanford University Press, 1983.

Pierre Milza. *Evropa v černých košilích*. Praha: Themis, 2005.

James G. Shields. „An Enigma still: Poujadism fifty years on“. *French Politics Culture & Society* 22 (2004): 36 - 56. <http://eds.b.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=2&sid=1952380a-c875-43ee-920b-91ceb74e9a51%40sessionmgr101&hid=103> (staženo 24. 10. 2016).

James G. Shields. *The extreme Right in France: From Pétain to Le Pen*. Londýn: Routledge, 2007.

James G. Shields. „The Poujadist mouvement: a faux fascism“. *Modern & Contemporary France* 8 (2000):19-21. <http://eds.b.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=2&sid=1952380a-c875-43ee-920b-91ceb74e9a51%40sessionmgr101&hid=103> (staženo 24. 10. 2016).

„Poujadist movement in 1956“. *Mapping French elections*. <https://electionsfrance.wordpress.com/2011/12/15/the-poujadist-movement-in-1956/> (staženo 15. 12. 2016).

Romain Souillac. *Le mouvement Poujade: De la défense professionnelle au populisme nationaliste (1953-1962)*. Paříž: Presses de Sciences Po, 2013.

Rastislav Tóth. *Politologický slovník*. Praha: Portál, 2015.

Michel Winock. *Historie extrémní pravice ve Francii*. Praha: Academia, 1998.

Podpis studenta a datum		
Schváleno	Datum	Podpis
Vedoucí práce		
Vedoucí bakalářského semináře		
Garant oboru		

Obsah

Prohlášení.....	6
Poděkování	7
Obsah.....	1
Úvod	2
1. Příčiny vzestupu poujadismu 1953 - 1956.....	5
1.1. Socio-ekonomický kontext - využití příznivé situace.....	5
1.2. Apolitičnost UDCA.....	9
1.3. Charismatický vůdce Pierre Poujade.....	11
1.4. Přísná disciplína udržující hnutí v aktivitě a jednotě.....	14
1.5. Politizace UDCA.....	17
2. Příčiny pádu poujadismu 1956 - 1959.....	21
2.1. Neschopnost poujadismu se prosadit v parlamentu a odolat tlaku levicových stran. 21	
2.1.1. <i>Neúspěch UFF v Národním shromáždění .....</i>	<i>21</i>
2.1.2. <i>Levicový blok proti poujadistům.....</i>	<i>23</i>
2.2. Negativní reakce příznivců na politizaci UDCA a na upuštění od obchodních a fiskálních témat 25	
2.3. Odchody předních členů.....	27
2.3.1. <i>Paul Chevallet a Léon Dupont .....</i>	<i>27</i>
2.3.2. <i>Jean Dides a Jean-Louis Tixier-Vigancour.....</i>	<i>28</i>
2.3.3. <i>Jean- Marie Le Pen a Jean- Maurice Demarquet.....</i>	<i>29</i>
2.4. Úpadek Pierra Poujada v důsledku jeho neúspěchu v doplňovacích volbách 1957..	31
Závěr	33
Summary	35
Použitá literatura	36
Seznam příloh.....	38
Přílohy	39

Úvod

Tato práce se zabývá poujadismem, extremistickým hnutím, které působilo ve Francii mezi lety 1953-1959. Toto hnutí vzniklo z revolty 30 maloobchodníků, kteří se v létě 1953 v jihozápadním francouzském regionu Le Lot v městečku Saint-Céré vzepjali kontrolorům daní. Protesty se začaly velmi rychle šířit a další lidé zakládali uskupení podobného charakteru. Všechny zúčastněné spojovala jediná myšlenka - odpor vůči daňové kontrole. I díky značné podpoře odborů a komunistů byl v listopadu 1953 založen Obranný svaz obchodníků a řemeslníků (*Union de défense des commerçants et des artisans*, dále jen UDCA) jako konečný orgán těchto hnutí. Mezi jeho hlavní cíle patřilo snížení fiskálního tlaku a ochrana maloobchodu před velkoobchody, supermarkety a korporacemi. Do čela UDCA se postavil Pierre Poujade, bývalý papírník a radní v Saint-Céré, který díky svým řečnickým schopnostem a charismatu dokázal pro UDCA získávat další tisíce členů. Jeho vliv byl tak velký, že se UDCA začalo postupně říkat Poujadovo hnutí nebo zjednodušeně poujadismus. Všechny tři termíny tedy znamenají totéž.

UDCA se velice rychle rozrostlo ve státní organizaci a v roce 1954 se rozhodlo přejít od obchodních požadavků k politickým. Útočilo na francouzský stát, který poujadisté obviňovali z úpadku maloobchodníků a volali po zrušení parlamentu, či vyhnání přistěhovalců. Díky těmto tématům se původně apolitické UDCA zařadilo mezi extremistická hnutí poválečné Francie. Zároveň se v poujadistickém diskurzu začaly výrazně projevovat populistické prvky, kupříkladu utváření umělého konfliktu mezi „skutečným francouzským lidem a zkorumpovanými elitami“. Po příchodu nových členů včetně Jean-Marie Le Pena v roce 1955, kandidovala politická frakce UDCA v lednu 1956 v parlamentních volbách, kde získala 12,5 % hlasů zaznamenala výrazný a nečekaný úspěch. Vstup poujadistů na politickou scénu však znamenal pro UDCA začátek ústupu a pozvolného pádu, který následoval roku 1959, tři roky po jeho volebním triumfu.

Hlavním cílem práce je odpovědět na výzkumnou otázku: Jaké byly hlavní příčiny vzestupu a pádu poujadismu? Hypotéza předpokládá, že hlavní faktor spočíval v samotné osobě Pierra Poujada, který hnutí vedl po celou dobu jeho existence a měl tedy na jeho vývoj po celou dobu zásadní vliv.

Práce je rozdělena na dvě hlavní kapitoly o podobném rozsahu. První kapitola se věnuje příčinám vzestupu poujadismu od roku 1953 do úspěšných parlamentních voleb v roce 1956, které pro UDCA znamenaly vstup na politickou scénu. Mapuje velmi rychlou přeměnu původní revolty 30 maloobchodníků usilující o snížení daní v rozsáhlé politické hnutí, které začalo velmi ostře vystupovat proti parlamentu i celému režimu Čtvrté francouzské republiky. Druhá kapitola se zabývá obdobím od jara 1956, kdy se stal poujadismus součástí Národního shromáždění, po konečný pád poujadistického hnutí v roce 1959. Sleduje počínání antiparlamentárního uskupení na půdě parlamentu a následný úpadek UDCA, který nedokázal odvrátit ani jeho hlavní představitel, Pierre Poujade.

Tato práce je založena především na analýze a kompilaci literatury. Stěžejní publikaci představuje kniha francouzského historika a spisovatele Romaina Souillaca *Le mouvement Poujade: De la défense professionnelle au populisme nationaliste (1953-1962)*. Autor se tématem poujadismu velmi zevrubně zabývá a obzvláště využitím originálních policejních záznamů a hlášení v tomto díle, poskytuje čtenáři informace, ke kterým by bylo jinak prakticky nemožné se dostat. Obsahuje rovněž mnoho výroků poujadistických členů a příznivců, jenž měly pro práci velký význam z hlediska autentičnosti. Zároveň je i velmi často citován v ostatních publikacích, věnujících se tématu poujadismu. Dalším důležitým zdrojem pro tuto práci je také kniha britského historika a odborníka na francouzskou krajní pravici Petera Daviese nazvaná *The extreme right in France, 1789 to the Present: From de Maistre to Le Pen*, jež díky svému datu vydání v roce 2002 sleduje poujadismus s větším odstupem a více se zamýšlí nad jeho historií a myšlenkami. To znamenalo pro tuto práci velký přínos z hlediska pochopení poujadistického hnutí a jeho idejí. Důležitou součástí literatury této práce též tvoří články profesora Francouzské politiky a Moderní historie na Astonké univerzitě Jamese G. Shieldse, který se poujadismu ve svých dílech dlouhodobě věnuje. V rámci analyzování poválečné situace ve Francii, která měla na poujadistické hnutí značný dopad, se také práce opírá o obecná díla věnující se francouzské historii. Konkrétně se jedná o *Dějiny Francie* z pera francouzského historika Marca Ferra a o *Dějiny Francie: od počátků po současnost* vytvořené kolektivem francouzských historiků v čele s členem Francouzské akademie Georgesem Dubym.

V oblasti pramenů je práce obohacena informacemi z knihy *J'ai choisi le combat* napsané přímo Pierrem Poujadem v roce 1955. Tato publikace obsahuje několik

kapitol, v nichž Poujade propaguje a vysvětluje své myšlenky o nutnosti bránit francouzské maloobchodníky, řemeslníky a celkový odkaz „tradiční Francie“ před modernizací a tehdejšími režimy Čtvrté francouzské republiky. Dále zde lze nalézt mnoho Poujadových veřejných projevů, dopisů i manifestů UDCA, které byly pro tuto práci velice užitečné a tato Poujadova kniha napomohla k většímu porozumění jeho snah a cílů. V části týkající se poválečné obnovy Francie práce čerpá z oficiálních stránek Marshallova plánu, jehož dopady vedoucí k ekonomické stabilizaci země měly na vznik poujadismu výrazný vliv.

1. Příčiny vzestupu poujadismu 1953 - 1956

Tato kapitola se zaměřuje na příčiny vzestupu poujadistického hnutí od jeho založení v roce 1953 po největší úspěch poujadismu, který představoval zisk 12,5 % hlasů v parlamentních volbách roku 1956 a také vstup UDCA mezi politické strany. V první části mapuje práce vývoj situace francouzských maloobchodníků, řemeslníků a zemědělců v průběhu poválečných let, jež měla na vznik UDCA velmi zásadní vliv. Především ve snížení inflace v počátku 50. let, z níž tito lidé dlouho profitovali, lze vidět důvod jejich následného boje proti státu pod jménem UDCA. Další část se dotýká apolitického charakteru hnutí, který umožňoval příchod kohokoliv, kdo souhlasil s bojem UDCA proti daním bez ohledu na politickou příslušnost, což mělo pro nárůst příznivců poujadismu velký význam. Následná pasáž se soustředí na osobu Pierra Poujada, charismatického vůdce UDCA, jehož vnímá jako faktor, který značně napomohl k rychlému rozvoji celého hnutí. Předposlední část se věnuje praktikám UDCA napomáhajícím udržet poujadismus v neustálé aktivitě a vytvářejícím tlak na zisk nových členů. Závěrečný díl první kapitoly se zaměřuje na období politizace UDCA, kdy hnutí přecházelo od obchodních témat k politickým, v nichž se stavělo proti francouzskému státu. Zároveň do UDCA přicházelo mnoho nových členů, kteří v poujadismu spatřovali příležitost se uchytit na politické scéně. Mezi nimi byl kupříkladu i později velmi známý politik Jean-Marie Le Pen. Politizace hnutí vyvrcholila již zmíněným volebním úspěchem roku 1956 znamenajícím zisk 52 křesel v Národním shromáždění.

1.1. *Socio-ekonomický kontext - využití příznivé situace*

Pro rychlý vzestup poujadistického hnutí mezi lety 1953-1956 byla důležitou otázkou situace maloobchodníků a řemeslníků v poválečné Francii. Právě tato část Francouzů znamenala pro poujadistický Obranný svaz obchodníků a řemeslníků neboli UDCA stěžejní část populace. Zvrat, který u této skupiny obyvatel počátkem 50. let nastal, lze vnímat jako jeden z hlavních důvodů vzniku poujadismu.

Během poválečné nouze, kdy se Evropa společně s celým světem vypořádávala s následky druhé světové války, zažívali francouzští maloobchodníci a řemeslníci velmi prosperující období. Francie však nepředstavovala ojedinělý případ, neboť podobný stav

nastal například v Itálii a dalších zemích.¹ Příčinou byla především poválečná inflace, která od konce války ve Francii do roku 1952 neklesla pod 10 % a například v roce 1948 činila téměř 60 %.² Silná poválečná inflace umožňovala maloobchodníkům, řemeslníkům či farmářům působících převážně na venkově a malých městech prodávat své zboží a výrobky za stále vysoké ceny, aniž by výrazně klesala poptávka, a využívat znehodnocení měny k vyšším výnosům.³ Díky tomu značně bohatli, mohli splácet své dluhy v částkách, které byly aktuální v době jejich vzniku, a následně rozšiřovat svou výrobu. Bez nadsázky lze říci, že po ekonomické stránce zažívali „zlaté časy“.⁴

Zlom nastal počátkem 50. let, kdy se ve Francii začaly silně projevat účinky finanční pomoci více než 2 miliard dolarů v rámci Marshallova plánu.⁵ Důsledkem toho byla ve Francii i v dalších zemích, které pomoc v rámci Marshallova plánu přijaly, urychlena ekonomická transformace přechodem od menších rodinných podniků k velkoobchodům a velkovýrobě a zvýšena urbanizace, která oslabila ekonomickou sílu francouzského venkova a malých měst. Ve Francii se jednalo o součást modernizačního plánu z roku 1947 navrženého Jeanem Monnetem, francouzským ekonomem a pozdějším iniciátorem vzniku Evropského společenství uhlí a oceli v roce 1951. Především finance směřující z Marshallova plánu umožnily uskutečnění plánu Jeana Monneta, jehož hlavní dopady lze pozorovat z kraje 50. let,⁶ kdy výrazně vzrostla produkce uhlí, elektřiny a byla zkvalitněna infrastruktura. Naopak sektor zemědělství nezaznamenal výraznější vzestup a stagnoval.⁷ Následně se francouzské vládě postupně dařilo více stabilizovat ekonomickou situaci v zemi, což vedlo ke snížení inflace, ze které francouzští maloobchodníci do té doby tolik profitovali.⁸ Nejvýraznější deflace v té době proběhla mezi lety 1952-1953 za vlády premiéra Antoina Pinaye. V tomto období byla inflace snížena z původních 12,8 % na 1,2 %, což znamenalo od roku 1948

---

¹ Alessandra Casella, Barry Eichengreen, „Halting inflation in Italy and France after World war II“, National Bureau of Economic Research - Working paper (září 1991), 30, <http://www.nber.org/papers/w3852.pdf> (staženo 4. 3. 2017).

² „Poujadist movement in 1956“, Mapping French elections, <https://electionsfrance.wordpress.com/2011/12/15/the-poujadist-movement-in-1956/> (staženo 15. 12. 2016).

³ Georges Duby, *Dějiny Francie: od počátků po současnost*, (Praha: Karolinum, 2003), 679.

⁴ Peter Davies, *The Extreme Right in France, 1789 to the Present: From de Maistre to Le Pen* (London: Psychology Press, 2002), 131.

⁵ „Examples Marshall plan aid“, oficiální stránky Marshall foundation, <http://marshallfoundation.org/marshall/the-marshall-plan/history-marshall-plan/examples-marshall-plan-aid/> (staženo 20. 1. 2017).

⁶ Casella, Eichengreen, „Halting inflation in Italy and France after World war II“, 25.

⁷ Marc Ferro, *Dějiny Francie*, (Praha: Lidové noviny, 2006), 330.

⁸ Duby, *Dějiny Francie*, 677.

pád inflace o více než 45 %.⁹ Další faktor představovalo zvýšení daní, které v době vysoké inflace neznamenal pro francouzské maloobchodníky či zemědělce závažnější problém, za to v období deflace se pro ně daně staly mnohem větším břemenem než dříve. Důvodem navýšení daní bylo, že Francie vedla v té době válku v Indočíně a potřebovala každý frank, aby mohla obranu svých kolonií ufinancovat. Rozhodla se tedy zpřísnit kontrolu daní a účetnictví a vyvinout na obchodníky větší fiskální tlak. Ve velmi krátké době se tak podstatně změnila celková situace francouzské ekonomiky a její zaměření.¹⁰ V důsledku těchto faktorů postihl francouzské maloobchodníky, řemeslníky i zemědělce úpadek a poukázal na fakt, že se špatně připravili na tržní podmínky a nejsou moderním velkoobchodům v rovnocenné soutěži konkurenceschopní. Začali přicházet o zákazníky i zisky a ztrácet pro francouzskou ekonomiku, která byla tradičně na zemědělství závislá, svůj dosavadní význam.¹¹ Francie se naopak, podobně jako další země západní Evropy, ekonomicky transformovala, a zaměřila se na rozvoj průmyslu a výrazně se modernizovala přechodem k velkoobchodům a velkovýrobě. Úpadek francouzského zemědělství znamenal dlouhodobější úkaz, neboť mezi lety 1952-1972 poklesla jeho přidaná hodnota procentuálně o více jak 6 procent a během stejné doby také opustilo práci v zemědělství přes 2,5 milionu lidí, což činilo více jak polovinu z původního stavu v roce 1952.¹²

Právě v této chvíli se naskytl velmi příznivá situace pro vznik UDCA, jako ochránce maloobchodníků a řemeslníků, které výše uvedené změny připravily o ekonomické zisky a postavení. Cenová stabilita způsobila těmto obchodníkům rozsáhlé finanční problémy, jež často vedly i k vyhlášení bankrotu.¹³ Jako například v případě zkrachovalého papírníka Pierra Poujada. Značná nespokojenost s úpadkem svých živností a hněv vedly k tomu, že se především obchodníci z venkova a malých měst začali postupně bouřit, protestovat a odmítat daňové kontroly.¹⁴ Svou roli zde sehrál i fakt, že se většina obchodníků či řemeslníků z vesnic a malých měst vzájemně znala. To velmi urychlilo a posílilo sjednocení těchto lidí v boji proti společnému nepříteli -

---

⁹ „Poujadist mouvement in 1956“.

¹⁰ Pierre Milza, *Evropa v černých košilích* (Praha: Themis, 2005), 69.

¹¹ James G. Shields, „The Poujadist movement: a faux fascism“, *Modern & Contemporary France* 8 (2000): 19-21, <http://eds.b.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=2&sid=1952380a-c875-43ee-920b-91ceb74e9a51%40sessionmgr101&hid=103> (staženo 24. 10. 2016).

¹² Duby, *Dějiny Francie*, 682.

¹³ Ibid, 679.

¹⁴ Milza, *Evropa v černých košilích*, 69.

ekonomické modernizaci, velkoobchodům a zvýšeným daním popřípadě daňovým kontrolám.

Mezi tyto veřejné protesty se řadí i revolta z roku 1953 v Saint-Céré, která položila základy k rozsáhlým demonstracím proti vysokým daním vedoucím k vytvoření zastřešující instituce UDCA v říjnu téhož roku. Svaz UDCA tedy vznikl jako obranná reakce na podporu a ochranu maloobchodníků, řemeslníků a zemědělců, kteří byli „postiženi“ náhlou změnou ekonomické situace v zemi.¹⁵ Snažil se chránit a prosazovat jejich zájmy, a také proto již od svého počátku získával od této části Francouzů výraznou podporu a stal se velmi rychle jejich vůdčím hlasem a zastupujícím orgánem.¹⁶ Popularita, kterou si následně UDCA v čele s Pierrem Poujadem, také bývalým maloobchodníkem, získala, velmi napomohla tomu, aby se původně lokální a početně malé hnutí během několika měsíců rozšířilo do rozsáhlé organizace čítající statisíce členů a příznivců po celé Francii.¹⁷ Vzestup UDCA lze tedy vnímat jako logické vyústění. Poté, co francouzští maloobchodníci, řemeslníci a zemědělci vlivem ekonomických změn v zemi zažívali období finančních i zákaznických ztrát vedoucích až k bankrotům a nebyli schopni konkurovat velkoobchodům, snažili se svou situaci nějakým způsobem řešit. Začali protestovat, a když v roce 1953 vznikl svaz UDCA, který je mohl sjednotit, reprezentovat a především, který za ně mohl vyjednávat nastolení lepších podmínek s vyššími orgány, vložili do něj své naděje a pomohli tak hnutí k rychlému vzestupu. Jelikož odpovědnost za snížení inflace a určení nového směru ekonomiky, jež opomíjela malé obchodníky a naopak cílila na velkovýrobu, nesl francouzský stát, cítili se jím francouzští maloobchodníci, řemeslníci a zemědělci zrazeni. Navýšení daní v důsledku koloniálních válek bylo následně pomyslnou „poslední kapkou“ vedoucí ke zmíněným demonstracím a protestům a v jejich očích se stal stát veřejným nepřítelem, který je odpovědný za jejich vlastní ekonomické problémy.¹⁸

---

¹⁵ Michel Winock et al, *Historie extrémní pravice ve Francii*, (Praha: Academia, 1998), 141.

¹⁶ Éric Duhamel, *Histoire politique de la IVe République*, (Paříž: La Découverte, 2000), 90.

¹⁷ Shields, „The Poujadist mouvement“, 19 - 21.

¹⁸ Shields, „The Poujadist mouvement“, 21.

1.2. **Apolitičnost UDCA**

V následujícím výrazném rozšiřování UDCA sehrál důležitou roli jeho charakter. Jelikož hnutí vzniklo v roce 1953 velice spontánně, nemělo ucelenou strukturu ani určená pravidla pro příjem nových členů. Jednalo se o chaotické uskupení, které spojovalo jediné - odpor proti vysokým daním a ekonomické modernizaci. Politicky nebylo UDCA nikterak vyhraněné ani omezené, a tudíž se v něm mohli mísit lidé s různorodým a často i zcela opačným politickým smýšlením. Bylo možné zde nalézt jak konzervativce či umírněné, tak pravicové radikály, ultranacionalisty a v počátcích i krajně levicové komunisty nacházející se na druhé straně politického spektra. Přestože zde kvůli této rozdílné politické orientaci často vznikaly rozepře a spory, jednotící myšlenka boje proti daňovým kontrolám a ekonomické modernizaci udržovala hnutí pohromadě. Díky naprosté otevřenosti tedy mohl do UDCA přijít každý, kdo se ztotožňoval s hlavním cílem a následkem toho rostl počet příznivců poujadismu velmi rychlým tempem.¹⁹ O otevřenosti hnutí hovoří i Pierre Poujade 19. července 1954 v Castelsarrasinu na jihozápadě Francie: „UDCA je uskupení tvořeno lidmi všech názorů, všech situací, malých obchodníků a řemeslníků, ale lidí zcela rozhodnutých bránit svůj steak.“²⁰ „Steak“ lze samozřejmě v přeneseném slova smyslu chápat jako něco, co člověku patří a je to pro něj důležité. Apolitický charakter poujadismu ještě více odkazoval na jeho „lidovost“ a noví příznivci do něj vstupovali také s ideou, že neslouží žádné politické straně, ale skutečně chrání francouzské maloobchodníky, řemeslníky a zemědělce bez vlastních politických ambicí.

Jak se již práce výše zmínila, v UDCA se nacházelo, mimo jiné, i velké množství členů *Parti communiste français* (dále jen PCF) a nutno říci, že především v prvních letech existence UDCA byli jeho nezbytnou součástí, bez které by hnutí jen velmi těžko dosáhlo tak silného ohlasu. Propojení PCF a UDCA též napomáhala dělnická stávka konaná během podzimu 1953, ke které se brzy připojili i poujadističtí maloobchodníci, což symbolizovalo sjednocení komunistů s poujadisty ve společném boji.²¹ PCF se významně podílelo na finanční podpoře UDCA a pomáhalo Poujadovi a dalším získávat publicitu skrze média. Velmi často také komunisté obsazovali přední

---

¹⁹ Davies, *The Extreme Right in France*, 130.

²⁰ Romain Souillac, *Le mouvement Poujade: De la défense professionnelle au populisme nationaliste (1953-1962)* (Paris: Presses de Sciences Po, 2013), 94.

²¹ Jacques Duclos, François Billoux et al., *Dějiny francouzské komunistické strany*, (Praha: Svoboda, 1975), 428.

místa v poujadismu a využívali své politické kontakty k propagaci UDCA.²² Kupříkladu François Leyge, člen PCF, byl prvním viceprezidentem UDCA a zároveň také prezidentem obchodní komory a lídrem odborů řemeslníků. Je třeba jmenovat i Jeana Duponta, jenž zastával funkci viceprezidenta poujadismu v důležitém departmentu Algiers. Právě Jean Dupont také svým spolusoudruhům v hnutí vysvětloval v tajné zprávě, že infiltrace PCF do UDCA by měla vést k převzetí UDCA a neutralizaci Poujada. K tomu ale nedošlo, neboť příliš velký vliv komunistů v UDCA vedl jeho členy k tomu, aby přiměli Poujada k čistce uvnitř svazu UDCA směřované na představitele PCF a odklonu od komunistické podpory.²³ V roce 1955 se tedy PCF a UDCA rozešly ve zlém a podpora poujadismu od komunistů skončila. Dalo se očekávat, že ztráta podpory komunistů bude pro UDCA velmi citelná, neboť PCF patřila v té době ve Francii mezi nejvýznamnější a nejsilnější politické strany.²⁴ Nicméně rozkol s PCF UDCA výrazně nepoznamenal a počet jeho příznivců neustále stoupal. Mezi oběma uskupeními však zavládla silná nevraživost, která vedla k mnoha vzájemným útokům, kdy komunisté označovali poujadisty za fašisty a Pierra Poujada překřítli na „Poujadolfa“. Odpor vůči UDCA lze nalézt i v prohlášení francouzských komunistů: „Část drobné buržoazie se stala obětí demagogie hnutí poujadistů, jehož fašistická orientace byla zcela jasná.(...) PCF připomněla zkušenosti z předválečného protifašistického boje. Hlavní zárukou porážky fašismu byla a je jednota dělnické třídy...“²⁵ Následkem sporu poujadistů s komunisty se v UDCA začal projevovat silný antikomunismus, který dříve neměl v poujadismu zastoupení, ovšem po rozchodu s PCF byl dodatečně vložený do požadavků UDCA.²⁶ I přes tento rozkol měla komunistická strana pro poujadistické hnutí především v počátku značný význam. Pomáhala je spolufinancovat, získávala důležité kontakty v médiích a na odborové předáky a zasloužila se tak o rychlý vzestup poujadismu, který by byl bez její pomoci mnohem pomalejší a komplikovanější.

---

²² Stanley Hoffman, *Le Mouvement Poujade*, (Paris: A. Colin, 1956), 98.

²³ Souillac, *Le mouvement Poujade*, 61-65.

²⁴ Komunisté se v poválečné Francii stali vůdčí politickou silou, když zaznamenali vítězství ve třech po sobě následujících volbách v letech 1946 (zisk 28 %), 1951 (zisk 26 %) a 1956 (zisk 26 %). (Becker, 2003., 37-73).

²⁵ Duclos, Billoux et al., *Dějiny francouzské komunistické strany*, 455.

²⁶ Hoffman, *Le Mouvement Poujade*, 99.

1.3. Charismatický vůdce Pierre Poujade

Neopomenutelnou součástí okamžitého úspěchu UDCA představoval jeho vůdce a hlavní propagátor Pierre Poujade, jenž z původní malé revolty proti daňové kontrole, postupně vytvořil hnutí čítající desetitisíce příznivců a členů které dokázalo v roce 1956 získat 52 křesel ve francouzském parlamentu. Pierre Poujade se narodil roku 1920 v málem městečku Saint-Céré na jihozápadě Francie v departmentu Le Lot. Rodina žila ve velké chudobě a po smrti otce musel Poujade ukončit studium a pomáhat živit rodinu. Není bez zajímavosti, že Poujadův otec byl členem *Action Française*, krajně pravicového politického hnutí, které vzniklo na popud známé Dreyfusovy aféry, v níž se stavělo proti Alfredu Dreyfusovi. Sám Pierre Poujade se začal politicky angažovat již v 16 letech, kdy se stal členem *Union populaire de la jeunesse française* patřící pod *Parti populaire française* vedené pravicovým extremistou Jacquem Doriotem. V této straně se brzy stal oblíbeným politikem a jedním z jejích hlavních řečníků, vystupujících například proti PCF.²⁷ Roku 1939 nastoupil Poujade do Francouzských leteckých sil, ovšem z důvodu nemoci musel z armády odejít. Po útoku Německa na Francii v létě 1940 se stal příznivcem *Révolution nationale*, oficiální ideologie Vichystického režimu v čele s generálem Philippe Pétainem. Když byla Francie Němci téhož roku obsazena, rozhodl se Poujade bránit svou vlast přímo na bitevním poli a uprchl přes Španělsko do Alžírsku, kde se opětně připojil k francouzskému válečnému letectvu v boji proti nacistům. Poté, co byl během vojenských útoků zraněn, se v nemocnici seznámil s alžírskou zdravotní sestrou, dcerou francouzského usedlíka v Alžírsku, již si následně vzal. Tato událost měla později vliv i na jeho smýšlení o francouzském Alžírsku. Ve válce zůstal i nadále aktivní a do Francie se vrátil jako člen britského *Royal Air Force*. Živil se poté jako obchodník a následně papírník v rodném Saint-Céré, nicméně se brzy dostal do finančních potíží a zkrachoval. Po tomto neúspěchu se stal politikem a v roce 1953 byl za gaullistické hnutí *Paix et Liberté* zvolen městským radním v Saint-Céré.²⁸ Ačkoli se přímo nezúčastnil počáteční revolty v Saint-Céré v létě 1953, velmi brzy se k odporu proti výběru daní přidal a stal se jedním z předních mluvčích vznikajícího hnutí. Jako bývalý majitel papírnictví měl s daňovými kontrolami mnohé zkušenosti, a tak spoluorganizoval shromáždění a protestní akce, na nichž vyzýval přihlížející davy maloobchodníků a řemeslníků, aby se

²⁷ Souillac, *Le mouvement Poujade*, 28.

²⁸ Ibid., 29.

k revoltě připojily. Především díky němu čítalo hnutí již v listopadu 1953 přes 200 obchodníků. Následně Poujade vystoupil jako jeden z hlavních řečníků na zakládajícím kongresu UDCA v Cahors 29. listopadu 1953 a zmínil zde možnost rozšíření myšlenek hnutí a jeho členů po celé Francii.²⁹

Od počátku hnutí se tedy Poujade stal jeho hlavní propagační tváří a čím větší členskou základnu UDCA mělo, tím větší byl Poujadův vliv a jeho moc konstantně rostla. Tomu napomáhalo i jeho místo městského radního v Saint-Céré, díky kterému jej veřejnost znala již z dřívější doby. S využitím své sítě kontaktů mezi obchodníky měl Poujade pro UDCA značný přínos v rámci rozvoje hnutí. Poté, co se začalo UDCA šířit mimo department Le Lot, stal se právě Poujade, jediný známý člen UDCA mimo Le Lot, hlavní silou v náboru nových členů mimo původní department, kdy jezdil automobilem po sousedních departmentech a obcích a propagoval UDCA. Zároveň i vystupoval jako jeho hlavní mluvčí.³⁰ Dříve než UDCA zvolilo svého předsedu, byl to právě Poujade, který vedl první schůzky mezi lokálními vůdci hnutí v departmentech jako například s Marcelem Bouvyerem z Charente- Maritime či Jacquem Nonim z Moissacu. Od první poloviny roku 1954 bylo vedení UDCA rozděleno mezi čtyři muže: Pierra Poujada z Le Lot a tři členy UDCA ze sousedního Aveyronu neboli tzv. „slavné trio z Aveyronu“- obchodníka s kávou Alexe Roziérea, optika Martiala Davida a mechanika Roberta Thinièrse.³¹

Na podzim roku 1954, byl však prezidentem UDCA ustanoven Pierre Poujade. Oproti Poujadovi nesplňoval ani jeden z výše zmíněných mužů parametry přirozeného vůdce, který by mohl vést hnutí dál a rozšiřovat množství jeho příznivců. Poujade naopak dokázal získávat a ovládat davy pomocí svých skvělých rétorických schopností, umění strhnout publikum na svou stranu, přirozeným charismatem a také jistým citem pro dramatickosti.³² Uměl velice dobře pracovat s výrazem svých slov a melodií hlasu za použití přesně zvolených vět, kterými si získával na svou stranu nové a nové příznivce a obdivovatele. Mluvil jednoduchým „lidovým“ jazykem, v němž kladl důraz na silné emoční procítění a expresivitu. Poujadovou nespornou výhodou také bylo, že sám pocházel ze stejné vrstvy jako většina jeho stoupenců. Také on měl malý obchod, stejně jako jeho posluchači. Když tedy promlouval k davům, lidé věděli, že je „jedním z nich“

---

²⁹ Pierre Lévêque, *Histoire des forces politiques en France de 1940 à nos jours*, (Paříž: Armand Colin/Masson, 1997), 443.

³⁰ Souillac, *Le mouvement Poujade*, 30 - 31.

³¹ Ibid., 32.

a že se skutečně bude snažit prosadit jejich práva a požadavky, jelikož se jedná i o jeho vlastní zájem. Tento šikovný řečník uměl zároveň účinně útočit na své odpůrce a protivníky pomocí populistických a demagogických výroků.³³ Jedním z mnoha příkladů je jeho výrok na adresu tehdejšího francouzského premiéra Pierra Mendèse France: „Kdybyste měl v žilách jen kapku galské krve, nikdy byste se neodvážil jako představitel naší Francie, světového producenta vín, objednat si na mezinárodní recepci mléko! Je to políček pane Mendèsi, který toho dne od vás dostal každý Francouz, i když není zrovna piják“.³⁴ V tomto případě naráží Poujade i na Mendèsův židovský původ a antisemitismus se začal promítat i v jeho dalších výrocích. Davy tisíců jeho příznivců však na Poujadovi neviděly žádná negativa a nadšeně jej přijímaly „takového jaký je“.³⁵ Právě Poujade byl hlavní příčinou nárůstu členů hnutí, díky čemuž jeho obliba v UDCA stoupala a stal se velmi rychle jeho symbolem.

Svou pozici si Pierre Poujade upevnil na prvním celonárodním kongresu UDCA v Saint-Céré konaném 17. října 1954. Poté, co se na jeho hlavu snesla řada připomínek ke způsobu vedení hnutí ze strany odpůrců, rozhodl se Poujade zareagovat dramatickým výstupem, při kterém podal demisi a oznámil, že bude hnutí vést pouze v případě, že zvítězí v tajném hlasování kongresu. Poté pronesl k přítomným členům UDCA projev, při kterém sklídl velké ovace a hlasování s 84 hlasy z celkových 93 možných vyhrál.³⁶

Postupem času dokonce v UDCA vznikl kult osobnosti Pierra Poujada, který byl oslavován jako zachránce a obdivován. Poujadův kult se zakládal na jeho schopnostech a moci ovlivňovat chování členů UDCA. Pokud bychom tuto moc měli kategorizovat dle typologie panství německého sociologa a filosofa Maxe Webera, představovala by ji moc charismatická. Podle Webera je charisma dar; jedinečná kvalita, jež z člověka vyzařuje a předurčuje jej zaujmout ostatní jedince a získat je pro sebe. Stát se jejich přirozeným vůdcem. V kontextu tohoto Weberova typu moci Poujade naplňoval faktor přirozeného vůdce, když si pomocí svého řečnického umění a schopnosti získat jednotlivce i davy na svou stranu, dokázal u příznivců UDCA vydobýt autoritu a uznání. V propojení s Weberovou typologií panství se Poujadova charismatická moc projevovala tím, že vlivem jeho jedinečných kvalit spojených s velkou mírou charismatu, jej členové hnutí již od počátku uznávali za svého lídra předurčeného

³² Winock et al, *Historie extrémní pravice ve Francii*, 141.

³³ Milza, *Evropa v černých košilích*, 72.

³⁴ Pierre Poujade, *J'ai choisi le combat*, (Clermont-Ferrand: L'Imprimerie Moderne, 1955), 114-116.

³⁵ Souillac, *Le mouvement Poujade*, 121.

UDCA vést a plně jeho schopnostem důvěřovali.³⁷ Sám Poujade si svou roli vůdce celého UDCA uvědomoval, když říkal: „Role šéfa je být vepředu s davy příznivců za sebou a právě teď potřebujeme další, kteří nás budou následovat“.³⁸ Členové UDCA Poujada vychvalovali doslova na každém kroku a v žádném z projevů nesmělo jeho jméno chybět. Nejvyšší projev „uctívání Poujada“ představovaly oslavy na jeho počest, které však některým členům již připadaly notně přehnané. Poujadův kult osobnosti v UDCA vrcholil především v letech 1954-1955, kdy hnutí díky jeho osobě neustále nabíralo nové členy a získávalo na síle i věhlasu. Triumfem Poujada i celého UDCA byl svolaný sjezd v lednu a únoru 1955 v Paříži, na nějž se dostavilo na 100 000 příznivců, jež nadšeně provolávali Poujadovo jméno. Tato manifestace dokázala, jakou moc si Poujade za necelé dva roky existence UDCA získal a jak velké množství lidí svými výstupy oslovil. Jeho role byla zcela nezpochybnitelná a hnutí UDCA se začalo nazývat Poujadovým hnutím nebo zjednodušeně poujadismem.³⁹

S nárůstem Poujadovy popularity po celé Francii souvisí i vznik legendy o chudém skromném papírníkovi ze Saint-Céré, o „muži z lidu“, který brání bezbranné řemeslníky a maloobchodníky proti bohatým a mocným korporacím.⁴⁰ Tento obraz Poujada postupně začala prezentovat i mnohá média. Nejen díky mediálnímu ohlasu, kdy se Poujade v červnu 1954 poprvé objevil na stránkách předního francouzského deníku *Le Figaro*, se Poujade stal pro příznivce a členy hnutí symbolem UDCA. Jedním z důkazů až přehnaného uznávání Poujada je kupříkladu svědectví Fernanda Maillochauda, příznivce hnutí, z října 1955, který prohlásil: „Tak jako nemůže existovat křesťanství bez Ježíše, neexistuje UDCA bez Poujada“.⁴¹

1.4. Přísná disciplína udržující hnutí v aktivitě a jednotě

Aby mohlo UDCA nadále úspěšně fungovat, bylo třeba zajistit pevnou disciplínu členů, která by jej udržovala pohromadě a zároveň umožňovala neustále získávat nové a nové příznivce. Z původně malé revolty 30 nespokojených obchodníků se během velmi krátké chvíle stala organizace čítající sta tisíce stoupenců a bylo nutné

---

³⁶ Souillac, *Le mouvement Poujade*, 114.

³⁷ Anthony T. Kronman, *Max Weber*, (Stanford: Stanford University Press, 1983), 47 - 50.

³⁸ Poujade, *J'ai choisi le combat*, 216.

³⁹ Milza, *Evropa v černých košilích*, 69.

⁴⁰ *Ibid.*, 69.

⁴¹ Souillac, *Le mouvement Poujade*, 34.

v ní vytvořit řád. V roce 1955 mělo UDCA až 356 000 členů.⁴² Vedení UDCA v čele s Pierrem Poujadem tedy již během roku 1954 zavedlo určitá opatření, jež měla všechna směřovat k jedinému cíli - úspěchu UDCA a růstu jeho vlivu ve Francii. Hnutí pro tento cíl neváhalo používat nátlakové praktiky (o nichž se práce zmiňuje níže), porušovat osobní svobodu lidí a vytvářet tajné komise, které pomáhaly zbavovat UDCA negativních elementů. Tyto postupy měly zajistit autoritu příznivců vůči UDCA a jejich přísnou disciplínu. Ta spočívala v tom, že příznivci UDCA měli povinnost být v hnutí neustále aktivní, přicházet s vlastními návrhy boje proti daňovým kontrolám a účastnit se manifestací, demonstrací a stávek UDCA. Případná neúčast na podobných akcích byla považována za zradu své sociální vrstvy a UDCA. Členové hnutí se museli vždy chovat v rámci linie UDCA a prosazovat její hodnoty, jako kupříkladu boj s daňovými kontrolami či uznávat bezchybnost Pierra Poujada. Museli tedy slepě přijímat rozkazy vedení bez možnosti námitek. I přes časté extrémy v praktikách poujadismu, znamenala pro UDCA disciplína jeho členů velký přínos, poněvadž vedla k velmi jednotnému a silnému hnutí schopnému účinně využívat rostoucí vliv a moc.⁴³ V očích vůdčích představitelů bylo nejdůležitější blaho UDCA, tedy růst jeho popularity, zvyšování počtu členů a dosažení poujadistických cílů jako například snížení daní. Blahu UDCA se museli podříditi naprosto všichni. Teoreticky i Pierre Poujade, kterého však příznivci UDCA vnímali jako ztělesnění hnutí, a z tohoto hlediska byl nedotknutelný. Naopak jakýkoliv prohrěšek proti němu byl považován za útok proti celému UDCA a potrestán.⁴⁴

UDCA se ihned po svém vzniku začalo velmi rychle rozrůstat a právě počet jeho stoupenců se stal společně s charismatickým Poujadem v čele jeho hlavní výsadou. Aby byl zajištěn příjem nových členů a podporovatelů UDCA, vyvíjelo hnutí na maloobchodníky a řemeslníky, kteří se dosud k poujadismu nepřihlásili, již od počátku soustavný nátlak. Ten však velmi často přerůstal v cílenou šikanu, vyhrožování i fyzické násilí. To potvrdila i zpráva prefekta z Bouches-du-Rhône, obsahující informace o pravdivosti těchto praktik, jejichž cílem bylo donutit další Francouze se k hnutí přidat. Ve francouzském departmentu Allier někteří maloobchodníci, kteří se o poujadismus dosud nezajímali, dostávali anonymní dopisy a telefonáty pomocí nichž byli nuceni se k UDCA připojit. V opačném případě je čekalo fyzické napadení. K podobným situacím

---

⁴²Shields, „The Poujadist movement“, 22.

⁴³Souillac, *Le mouvement Poujade*, 123.

docházelo také mimo jiné v departmentu Ardèche, kde představitelé UDCA vyhrožovali maloobchodníkům a řemeslníkům, kteří nepřišli podpořit své kolegy na manifestaci UDCA. V Eure-et-Loir byli lidé tlačeni k tomu, aby se bouřili proti daňovým kontrolám v jejich okolí a zároveň poslouchali rady hnutí. V září 1955 v severofrancouzském městě La Rochelle dokonce vůdci UDCA nutili ostatní maloobchodníky, aby kvůli demonstraci UDCA zavřeli své obchody a k akci se připojili. Tento postup však nepředstavoval v rámci nátlaku UDCA nic ojedinělého. V Avignonu v březnu 1953 prohlásil národní delegát UDCA Michard, že „v případě mobilizace členů, UDCA vyžaduje, aby obchodníci poslouchaly příkazy hnutí a to buď dobrovolně, nebo k tomu budou donuceni násilím.“⁴⁵ UDCA se také snažilo, aby byli jeho členové sami společensky aktivní a nabádalo je, aby se mezi sebou přátelili, vyprávěli svým známým o výhodách členství a jeho myšlenkách a snažili se je pro hnutí získat. Výše zmíněné metody vedoucí od nátlaku, k výhrůžkám i fyzickým napadením pomáhaly poujadismu navyšovat počet svých příznivců a posilovat svou pozici ve francouzské společnosti.⁴⁶

Zatímco předchozí část práce hovořila o získávání nových členů, následující odstavec se naopak věnuje orgánu UDCA, jenž se staral o vylučování příslušníků UDCA, kteří pro ně nepředstavovali přínos, nebo se odchylovali od jeho stanovené linie. Tento orgán se nazýval výbor pro obezřetnost (*comité de vigilance*). Tyto výbory byly vrcholným nástrojem kontroly správného chodu hnutí a chování poujadistů. Každý z nich se skládal z komise sedmi volených členů z jednoho departmentu a jeho náplň určoval přímo prezident UDCA s nejužším vedením skrze ústředí UDCA v daném departmentu. Jednání komisí byla tajná a jejich rozhodnutí nebyla známa veřejnosti. Výbory pro obezřetnost začaly vznikat v průběhu roku 1954 původně jako orgán pomáhající zamezit infiltraci komunistů do poujadismu. Velmi rychle však začaly fungovat jako vnitřní kontrarozvědky, které skrze své informační síť zajišťovaly zprávy o vnitřním stavu Poujadova hnutí, jež následně předávaly nejužšímu vedení v čele s Poujadem k vyhodnocení a případné akci. Mezi nejdůležitější činnosti práce výborů pro obezřetnost patřil dohled nad tím, aby byli členové v UDCA aktivní, zapojovali se do demonstrací, přicházeli s vlastními návrhy v souladu s linií poujadismu apod. V případě, že komise výborů zjistily pochybení v těchto aspektech, byl viník v očích

---

⁴⁴ Ibid., 120.

⁴⁵ Souillac, *Le mouvement Poujade*, 121.

⁴⁶ Davies, *The Extreme Right in France*, 122-4.

UDCA buď rázně napomenut, nebo častěji přímo vyloučen.⁴⁷ Tyto postihy se nevyhýbaly ani předním členům UDCA. Příkladem je eliminace prezidenta výboru z departmentu Mâcon za to, že se podrobil daňové kontrole a tím porušil zásady hnutí, které se proti daňovým kontrolám striktně vymezovalo. V průběhu roku také docházelo k pravidelným čistkám neaktivních členů nebo lidí, kteří uvnitř poujadismu sledovali jiný politický záměr. Mimo jiné byli obviněni tři regionální vůdci UDCA z *déviationisme* - odchýlení se od linie poujadismu a následně je UDCA bez výsledku vyloučilo. Výbory zároveň nabádaly své členy, aby sami na své spolupracovníky donášeli, pokud by zjistili jakoukoliv činnost v nesouladu s danou ideovou linií UDCA. Pomocí výborů pro obezřetnost se poujadisté zbavovali nepotřebných elementů a zůstávali jen ti, kteří pro UDCA představovali přínos, což umožňovalo UDCA se velmi aktivně etablovat ve francouzské společnosti a získávat větší vliv. Zároveň tak bylo hnutí jednotnější a odolnější vůči konkurentům.⁴⁸

1.5. Politizace UDCA

Aby UDCA dosáhlo svého cíle snížení daní a zrušení daňových kontrol, rozhodlo se v létě 1954 v čele s Poujadem zorganizovat celonárodní stávkou proti výběru daně z příjmu a za celkové snížení daní. Největší ohlasy stávkou lze pochopitelně nalézt na francouzském venkově a především na jihozápadě Francie kupříkladu v departmentech Charente-Maritime, Aveyron, či v centru poujadismu, departmentu Le Lot. Stávka měla velký dopad také na počet příznivců, který opětně stoupal a současně s tím rostla i Poujadova popularita ve Francii. Stát na stávkou reagoval v srpnu 1954 tzv. zákonem Dorey - Ulver, na jehož základě měl být stíhán každý, kdo bude bránit daňové kontrole, ať už své vlastní nebo někoho jiného. V listopadu 1954 však vyšel stát poujadistům částečně vstříc vyhlášením fiskální reformy a zrušením zákona Dorey - Ulver. Tato událost byla vnímána jako vítězství UDCA a Poujada především.⁴⁹ Úspěšná stávka napomohla poujadismu k získání dalšího množství členů a také dokázala, že původně velmi malá revolta nemnoha maloobchodníků a řemeslníků může mít mnohem vyšší ambice, než se původně zdálo. Sám Poujade řekl po ukončení stávkou následující: „Jsme hnutí lidí, kteří nemají jiný cíl než spravedlnost, jinou sílu než rozum, jiný ideál

---

⁴⁷ Souillac, *Le mouvement Poujade*, 121.

⁴⁸ *Ibid.*, 124-5.

než bratrství. Nejsme nic více, ale všichni jsme svobodní, jsme toho plní a nic ani nikdo nás nezastaví.“⁵⁰

Posíleno vítěznou stávkou, se UDCA rozhodlo přejít od obchodních témat k politickým a začalo útočit na samotný stát. Z původně ryze ekonomicky zaměřeného hnutí, které se snažilo chránit maloobchodníky a zemědělce neschopné úspěšně pokračovat ve svých živnostech v moderních tržních podmínkách, se stala strana, vyhraňující se proti industrializaci a modernitě a místo mezi hlavními politickými tématy poujadismu zaujalo zrušení parlamentu a následně i celého režimu Čtvrté francouzské republiky. Právě francouzský stát nesl podle poujadistů odpovědnost za životní problémy francouzských maloobchodníků a řemeslníků. Zkorumpovaný francouzský parlament by dle myšlenek Pierra Poujade měl být nahrazen generálními stavy, znamenající zřejmý odkaz na Velkou francouzskou revoluci, k níž se poujadismus velmi často odvolával, aby umocnil svůj „lidový charakter“. V manifestu za vytvoření generálních stavů Poujade napsal: „Jen generální stavy umožní zničit politickou strukturu plnou podvodů, lží a třídní nenávisti ve prospěch ekonomické a sociální struktury reprezentující pravdivou tvář národa. (...) Obohatí lid; zvýší produkci; osvobodí obchod.“⁵¹ Dochází tedy ke značnému převratu, kdy dřívější volání po snížení a rovnosti daní doplnilo odsuzování parlamentu, politiků, a většiny státních institucí.⁵² Takto například hovořil Poujade v Perigeux 1954: „Po zvolení nedrží poslanci své sliby a neváží si svého zvolení, ale naše vlast je národ a ne parlament!“⁵³ Hlavním cílem Poujadových útoků byl v té době především francouzský premiér v letech 1954 - 1956 P. Mendés France. Jak již bylo zmíněno výše, jeho tažení proti alkoholu Poujade veřejně odsuzoval a antisemitskými výroky útočil na Mendés Francův židovský původ.⁵⁴ V rétorice UDCA se skrze neustále agitujícího Poujada začal čím dál častěji také objevovat ostře namířený nacionalismus požadující pozvednutí tradiční zemědělské Francie a vyhnání přistěhovalců, kteří „kradou poctivým Francouzům práci“. Poujade imigranty ve Francii doslova označil za „armádu příživnických přivandrovalců, kteří táboří na naší půdě“.⁵⁵ Při těchto prohlášeních se Poujade

---

⁴⁹ Souillac, *Le mouvement Poujade*, 71-75.

⁵⁰ Poujade, *J'ai choisi le combat*, 252.

⁵¹ Ibid., 247-248.

⁵² Milza, *Evropa v černých košilích*, 71.

⁵³ Souillac, *Le mouvement Poujade*, 71.

⁵⁴ Milza, *Evropa v černých košilích*, 73.

⁵⁵ Poujade, *J'ai choisi le combat*, 231.

opětovně nebál používat antisemitských či xenofobních výroků.⁵⁶ Přejedem k politice, se hnutí svými názory přiklonilo ke krajní pravici, a ačkoli se tomuto faktu sám Poujade ve svých projevech bránil, ztratilo UDCA svůj apolitický charakter. Jeho rétorika navíc získala výrazný populistický nádech. Neobsahovala ucelenou ideologii s konkrétními řešeními, ale pouze vytyčovala jednoduché cíle, které je nutné uskutečnit v zájmu všech. Dále poujadismus neustále útočil na francouzské politické strany a jejich členy a především vytvářel dojem boje „opravdového francouzského lidu“, kterému šlo o veřejné blaho proti „nefrancouzským zkorumpovaným elitám“ toužícím jen po vlastním zisku.⁵⁷ Právě zde lze nalézt zřejmé znaky populismu, jehož metody vytváření konfliktu mezi „lidem a elitami“ poujadisté využívali k získávání nových členů a boji proti státu, který je dle populistického vnímání hlavním viníkem bídy v zemi a měl by být zničen.⁵⁸ Dá se říci, že poujadisté v té době útočili na cokoli od politiky, ekonomiky, přistěhovalců až k pití mléka na místo alkoholu a jejich počínání velmi dobře charakterizuje termín Petera Daviese: „*the anti-everything movement*“ neboli „hnutí proti všemu“.⁵⁹

Dalším faktorem, jenž přispěl k posílení UDCA a především příjmu mnoha nových členů, byla možnost vyvolání předčasných voleb, která se naskytlá v roce 1955. V souvislosti s touto situací a přeměnou UDCA na politické hnutí bojující proti Republice rostla členská základna UDCA velkým tempem a do strany přicházeli francouzští nacionalisté a radikálové, kteří v UDCA spatřovali příležitost k oslabení či zničení současné republiky. Mezi nimi byli příznivci kolaboračního režimu ve Vichy za druhé světové války jako kupříkladu profašistický novinář Camille Fégy, radikální nacionalista Jean-Marice Demarquet a především Jean-Marie Le Pen, pozdější zakladatel a dlouholetý předseda krajně pravicové *Front National*. Le Pen se stal po Poujadovi druhým hlavním mluvčím hnutím a snažil se UDCA ještě více přiklonit k radikálnímu až militantnímu nacionalismu. Společně s Poujadem také silně posiloval své vztahy v Alžírsku a UDCA v čele s nimi zdůrazňovalo nutnost udržení této kolonie v rámci zachování statutu francouzské velmoci a nepodlehnutí „vykradačům impéria“.⁶⁰ Volby nakonec vypsány nebyly, ovšem členská základna se opět výrazně navýšila a nové osobnosti hnutí reprezentované Jean-Marie Le Penem přitáhly na UDCA ještě více

---

⁵⁶ Davies, *The Extreme Right in France*, 132.

⁵⁷ Poujade, *J'ai choisi le combat*, 252.

⁵⁸ Rastislav Tóth, *Politologický slovník*, (Praha: Portál, 2015), 98.

⁵⁹ Davies, *The Extreme Right in France*, 132.

pozornosti než dříve. Podpora myšlenky udržení Alžírsku aktivizovala nové příznivce právě v Alžírsku a UDCA tím získalo další podporu.⁶¹

Koncem roku 1955 však tehdejší francouzský premiér Edgar Faure nechal rozpustit Národní shromáždění, načež se v lednu roku 1956 konaly předčasné parlamentní volby.⁶² V nich získalo Poujadovo hnutí UDCA, jehož kandidující frakce byla příhodně přejmenována v duchu Velké francouzské revoluce na *Union fraternelle française* (dále jen UFF), 2 500 000 hlasů, což znamenalo 11,5 % v celkovém součtu a zisk 52 mandátů.⁶³ Paradoxní pro UDCA bylo, že v těchto volbách zvítězil jejich bývalý spojenec, nyní však úhlavní nepřítel, PCF. Ačkoliv se jednalo pro UDCA o velmi úspěšné volby, mohl být výsledek ještě vyšší, nicméně mnoho voličů odrazovala až přílišná radikalizace Poujada či Le Pena, která se ještě později mnohokrát projevila. Charakter získaných voličských hlasů jednoznačně korespondoval s původním okruhem obyvatel, jimž bylo Poujadovo hnutí určeno. Pro Poujada a jeho stranu hlasovaly s velkou převahou zemědělsky zaměřené regiony na jihu a jihozápadě Francie. Co se týče voličů, není náhodou, že především zemědělci, maloobchodníci a řemeslníci dali svůj hlas UDCA, zatímco dělníci, úředníci a obyvatelé měst jeho stranu téměř nepodpořili. Celkově lze říci, že poujadisty volily zaostalejší venkovské francouzské oblasti než ty městské a vyspělé.⁶⁴

Za dosavadní tři roky své existence dokázal poujadismus, od původní malé revolty 30 maloobchodníků, vybudovat rozsáhlou organizaci s pevnou strukturou, pravidly a především instituci vedenou schopným vůdcem Pierrem Poujadem, který byl hlavní silou pro získávání nových členů a udržování hnutí v chodu. Poté, co se UDCA více radikalizovalo a vydalo se na politickou dráhu v rámci své frakce UFF, dokázalo ve volbách v roce 1956 oslovit přes 2 miliony voličů a získat 52 křesel v parlamentu. Nyní bylo jen otázkou, jak dokáže antisystémové a antiparlamentární hnutí fungovat uvnitř francouzského parlamentu.

---

⁶⁰ Milza, *Evropa v černých košilích*, 73.

⁶¹ Winock et al, *Historie extrémní pravice ve Francii*, 141.

⁶² Lévêque, *Histoire des forces politiques en France de 1940 à nos jours*, 444.

⁶³ Becker, *Histoire politique de la France depuis 1945*, 72.

⁶⁴ Milza, *Evropa v černých košilích*, 72-73.

2. Příčiny pádu poujadismu 1956 - 1959

Druhý oddíl této práce mapuje příčiny pádu poujadismu v letech 1956 - 1959. První část se věnuje neúspěšnému účinkování UDCA v politice, které lze vnímat jako počátek úpadku celého hnutí. Neschopnost UFF, politické frakce UDCA, v čele s Jean-Marie Le Penem prosadit v parlamentu poujadistický program, umocněná bojkotem poujadismu ze strany levicových stran, měla za důsledek oslabení UDCA a ztrátu tisíců členů. Jejich reakcí na nevydařenou politizaci poujadismu se zabývá následující část, jež také sleduje úbytek značného množství podporovatelů UDCA v důsledku opuštění boje proti daním, který byl původním poujadistickým tématem, které jeho příznivce spojovalo. V třetím úseku kapitoly se práce zaměřuje na dopad demisí předních členů poujadismu včetně Le Pena či Léona Duponta, velkého oblíbence francouzských zemědělců. Především odchod Le Pena, druhého nejvýznamnějšího člena UDCA po Poujadovi, znamenal pro celé hnutí značnou komplikaci a ztrátu dalších příznivců. Závěrečná část celé práce se zaměřuje na poslední etapu poujadismu, jehož pád urychlilo výrazné oslabení pozice Pierra Poujada následkem jeho neúspěšné volební kandidatury v doplňovacích volbách roku 1957.

2.1. Neschopnost poujadismu se prosadit v parlamentu a odolat tlaku levicových stran

2.1.1. Neúspěch UFF v Národním shromáždění

Jak bylo řečeno výše, po úspěšných volbách roku 1956 byla pro existenci poujadismu rozhodující schopnost se adaptovat na politické prostředí francouzského parlamentu, přestože dosud vystupovalo UDCA jako hnutí zaměřené proti parlamentu i proti systému celé Čtvrté francouzské republiky. Velmi brzy se však ukázalo, že toho UFF, politická frakce UDCA, není schopna. Přední reprezentanti UFF v čele s Jean-Marie Le Penem a Jean-Mauricem Demarquetem na půdě Národního shromáždění pouze neustále agitovali za boj proti komunistům a levici obecně, uráželi politiky ostatních stran a jen velmi málo se snažili prosadit vlastní program, který v UFF existoval spíše jen v teoretické rovině. Většinou se jednalo pouze o xenofobní až rasistické výroky poslanců UFF a volání po řešení státních problémů, ovšem bez vlastních iniciativ nebo možností provedení, což ještě více podtrhovalo populistický

charakter politiky hnutí.⁶⁵ Ani v klíčové otázce týkající se fiskální reformy a snížení daní, za něž tolik bojovali, nedokázali předložit jediný návrh nebo uspořádat konstruktivní diskuzi. Svou roli zde také sehrál fakt, že ani Le Pen ani Demarquet nebyli poujadisty v pravém slova smyslu a do UDCA přišli až s vidinou možnosti se skrze ně angažovat v politice, aniž by se zcela ztotožnili s jeho myšlenkami. I proto pro ně nebyla například otázka daní natolik podstatná, aby se jí snažili prosazovat. Můžeme zde vidět i chybu samotného Poujada, který do boje o křesla v parlamentu vyslal členy, jež nebyli s jeho hnutím příliš spřízněni a spíše se řídili vlastními politickými ambicemi.⁶⁶ Poslanci UFF včetně kupříkladu Jean-Tixier Vignancoura také velmi často, jako symbol odporu proti politikům, porušovali parlamentní pořádky a pravidla, čímž vnášeli do chodu parlamentu zmatek a znelíbili si tak převážnou část členů ostatních politických stran. UFF se tedy v parlamentu projevovalo velmi negativně a dávalo silně najevo své pohrdání politickým systémem. Neschopné samo prosadit vlastní návrhy se UFF stalo pouze podpůrnou silou schválení návrhů ostatních stran a jeho působení v Národním shromáždění nelze považovat za úspěšné.⁶⁷

Politický kredit poujadismu velmi oslabilo, když byly krátce po lednových volbách odebrány v únoru 1956 mandáty 11 poslancům zvolených za UFF. Stalo se tak proto, že v jistých obvodech mohli být poujadističtí kandidáti zvoleni na více než jedné kandidátní listině, neboť UDCA vytvořilo zmíněnou politickou frakci UFF.⁶⁸ O hlasy voličů se však ucházelo jak UDCA, tak UFF a stejně tak byli i někteří kandidáti Poujadova hnutí voleni za UDCA i UFF, což však volební zákon nepovoloval. Podle zákona byly UDCA a UFF brány jako rozdílné strany a politik jedné strany nemohl zároveň fungovat jako člen strany druhé. UDCA se proti tomu bouřilo a pořádalo proti odvolání těchto poslanců od února 1956 veřejné protesty. Zrušení mandátů poslanců UFF bylo podle poujadistů protiprávním krokem, jelikož před volbami prošly všechny kandidátky řádnými kontrolami ze stran jednotlivých prefektur a k žádnému porušování zákonů se nedospělo. Přestože byl tento argument podložen dokumentací prefektur a dával poujadistům za pravdu, odvolání poslanců UFF nebylo zrušeno a na jejich místo byli dosazeni poslanci levicových stran včetně radikálních socialistů. Tento postup vyvolal u poujadistů velmi negativní reakci, která znamenala zvýšenou radikalizaci

---

⁶⁵ Shields, *The extreme Right in France*, 75.

⁶⁶ Davies, *The Extreme Right in France*, 132.

⁶⁷ Milza, *Evropa v černých košilích*, 77.

⁶⁸ Shields, „The Poujadist movement“, 23.

hnutí, kdy se Poujade ještě ostřeji vyjadřoval k politickému systému a veřejně prohlašoval: „Republiku? Ano! Ale rozhodně ne Čtvrtou! (míněno režim Čtvrté francouzské republiky)“⁶⁹ Zároveň fakt, že byla za odvolání poslanců UFF odpovědna především levice, měl za následek, že poujadistický diskurs získal od té doby ještě výraznější anti-levicový charakter vedoucí až k nesnášenlivosti a neustálým urážkám. Tento konflikt poté vyústil v systematický boj mezi levicí a poujadismem o němž hovoří další odstavce. Kontroverzní zpětné odvolání 11 poslanců UFF mělo za následek radikalizaci hnutí a zhoršení vnímání poujadismu v očích politických stran i mnoha příznivců.⁷⁰

2.1.2. Levicový blok proti poujadistům

Především skrze Le Pena a Demarqueta pokračovalo UFF uvnitř francouzského parlamentu ve své radikalizaci, kde se více než kdy dříve přiklánělo ke krajní pravici, kupříkladu voláním po svržení státu, zrušení parlamentu či velkým odporem ke všem levicovým stranám. Tento odpor se ovšem obrátil proti hnutí samotnému a na politické scéně vznikl boj bloku sjednocených levicových stran proti UDCA a UFF vedených francouzskou socialistickou stranou *Section française de l'Internationale ouvrière* (dále jen SFIO) v čele s Guyem Molletem, tehdejším francouzským premiérem úřadujícím od ledna 1956, a pochopitelně komunisty.⁷¹ Obzvláště členové PCF se svým lídrem Waldeckem Rochetem se po bývalé spolupráci s UDCA, která se později proměnila v konflikt mezi oběma stranami, nebáli poujadisty několikrát srovnávat s fašisty či kolaboranty z Vichy jako kupříkladu s Jacquesem Doriotem⁷². V oficiálním prohlášení PCF z roku 1956 označil Rochet příznivce UDCA a UFF za „zrádce, Pétainisty, odpadlíky, Hitleriány, najmuté ruce a úhlavní nepřátele pracujících tříd“.⁷³ Důvod nepřátelství mezi poujadisty a komunisty spočíval také v podobnosti jednoho z hlavních cílů - sjednocení pracujících v masové hnutí, kterého však chtěli oba konkurenti dosáhnout velmi rozdílnou cestou. Systematický bojkot poujadistů ze strany

⁶⁹ Souillac, *Le mouvement Poujade*, 177.

⁷⁰ Ibid., 177.

⁷¹ Duhamel, *Histoire politique de la IVe République*, 95.

⁷² Jacques Doriot byl zakladatelem fašistické a ultranacionalistické strany *Parti populaire français*, působící v období Vichystického režimu. Tato strana byla v práci již zmíněna v souvislosti s Poujadovým členstvím v její mládežnické organizaci nazvané *Union populaire de la jeunesse française*. (Lévêque, 1997, 440).

⁷³ Shields, *The extreme Right in France*, 83-4.

levice probíhal v parlamentu i mimo něj od léta 1956 až do roku 1958, přičemž se především z počátku jednalo o reakci na obstrukce a nevhodné chování poujadistů uvnitř Národního shromáždění. V rámci tohoto antipoujadistického boje se v Dreux, nedaleko Paříže, ustanovil Výbor na ochranu republikánských institucí (*Comité de défense des institutions républicaines*), jehož součástí byly sekce PCF, SFIO a několik odborů kupříkladu odbor železničářů. Výbor si jako cíl vytyčil potlačovat veškerou aktivitu UDCA i UFF. Tato snaha se projevovala především neustálými provokacemi a narušováním poujadistických demonstrací či projevů, ať už v parlamentu či na venkovských setkáních příznivců UDCA. Například na poujadistickém shromáždění v Saintes v západofrancouzském departementu Charente-Maritime byli přednášející ustavičně přehlušováni křikem pěti set příznivců levicových stran, což vyústilo v několik šarvátek. Velmi podobně tomu bylo i na pozdějším setkání poujadistů v La Rochelle, jež muselo být kvůli protestům tří set levicových radikálů rozeznáno policií. Z podobných příčin následně došlo ke zrušení tří dalších setkání v departementu Tarn-et-Garonne, na nichž měl vystoupit samotný Poujade.⁷⁴

Politické protesty proti UDCA a UFF velmi zásadně přispěly k tomu, že se poujadismus začal politicky vymezovat a profilovat na politickém spektru. Ačkoli se tomu Poujade velmi dlouho bránil, začalo být nyní hnutí vnímáno jako krajně pravicové a extremistické a zařazení poujadismu po bok kolaborantů a fašistů, či nazývání Pierra Poujada „novým Hitlerem“ pochopitelně UDCA i UFF velmi škodilo. Politický charakter UFF začal odrazovat možné příznivce a způsobil početné odchody nejen umírněnějších voličů ale především obchodníků a řemeslníků, na jejichž podpoře bylo hnutí závislé. Tito lidé naopak velmi často přecházeli právě ke komunistům či socialistům ze SFIO. Levicový nátlak na UDCA a UFF tedy splnil svůj účel a pomohl poujadismus značně oslabit a zdiskreditovat. Zároveň zapříčinil i velký pokles jeho příznivců a odradil ty, kteří se chtěli ke hnutí přidat.⁷⁵

---

⁷⁴ Souillac, *Le mouvement Poujade*, 178-9.

⁷⁵ James G. Shields, „An Enigma still: Poujadism fifty years on“, *French Politics - Culture & Society* 22 (2004):43-4, <http://eds.b.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=4&sid=1952380a-c875-43ee-920b-91ceb74e9a51%40sessionmgr101&hid=103> (staženo 15. 4. 2017).

2.2. Negativní reakce příznivců na politizaci UDCA a na upuštění od obchodních a fiskálních témat

Dalším faktorem, který přispěl k oslabení poujadismu a jeho zániku dva roky po úspěšných volbách v lednu 1956, byla nespokojenost části příznivců UDCA s politizací hnutí, s níž se nedokázali vyrovnat. Toto zklamání se projevovalo především tím, že se lidé začali od UDCA i její parlamentní frakce UFF vzdalovat až zcela odklánět, neboť byli zmateni posunem k pravicovému extremismu. Ten po radikalizaci hnutí, i kvůli kontroverznímu odvolání 11 poslanců UFF, reprezentoval na půdě Národního shromáždění nejvýrazněji Jean-Marie Le Pen a Jean-Maurice Demarquet. Jak již bylo řečeno výše, hnutí se nedařilo prosadit v parlamentu svůj program a jeho působení zde bylo velmi neefektivní, což ještě zvýšilo nespokojenost lidí s politizací UDCA. Problematické pro dané příznivce UDCA také bylo, že dokud se nestalo hnutí politickou stranou, mohli volit svou tradiční stranu a přitom se k UDCA hlásit. Nyní však byli jako členové UDCA nuceni volit UFF a nemohli tak podpořit žádnou jinou stranu. Nejvíce se proti politizaci bouřili členové UDCA s náklonností k levicovým myšlenkám, obzvláště kvůli silnému zaměření UFF proti levici, kteří v této frakci spatřovali renesanci fašismu a přáli si návrat UDCA k jeho původním myšlenkám. Například v departementu Haute-Garonne na jihozápadě Francie se sešlo deset levicově smýšlejících příznivců UDCA, aby si vzájemně stěžovali na novou podobu hnutí a „oplakávali jeho dřívější podobu“. V dubnu 1956 po úspěšných poujadistických volbách, se lokální prezident UDCA v departementu Vienne vyslovil pro návrat UDCA k původním cílům a ponechání stranou všech politických témat včetně Alžírsko. Podobně se vyjadřovali i poujadisté v departementu Yonne. O odporu vůči politizaci UDCA také velmi srozumitelně hovoří policejní hlášení z ledna 1957 z departementu v Saône-et-Loire: „Jisté lokální sekce UDCA, častokrát ty nejdynamičtější fungují velmi omezeně. Zdá se, že mezi těmito lokálními výbory vládne nespokojenost, například během schůzek častokrát členové otevřeně vyslovují svoji kritiku. Obecně, UDCA a především Poujadovi vyčítají to, že byla do hnutí, které bylo původně založené pouze s účelem protestovat proti daňovému systému, inkorporována politika. Někteří hlavní místní představitelé už rezignovali na své posty, nebo budou velmi brzo svůj nesouhlas stejným způsobem vyjadřovat v blízké době.“⁷⁶

---

⁷⁶ Souillac, *Le mouvement Poujade*, 221-23.

Množství členů UDCA nespokojených s politizací ještě více vzrostlo, když se Poujade v roce 1957 rozhodl definitivně ukončit antifiskální boj, který představoval základní myšlenku poujadismu a dosud umožňoval jeho sjednocení. Již od počátků politizace UDCA se však obchodní a daňové požadavky dostávaly v rámci Poujadova diskurzu mnohem více do pozadí a jejich původní význam a role v hnutí se velmi zeslabily. Upřednostňování politických témat oproti obchodním a fiskálním Poujade obhajoval ve svém projevu v departementu Chartres v lednu roku 1957: „Abychom vás, obchodníci a řemeslníci uchránili, je potřeba znát velké události a zákoutí politiky. Ano, je tedy zapotřebí jít do politiky. Je zapotřebí jít ke kořenům a zdrojům zla. Nestačí získat trochu aspirinu, aby se utišila bolest a mohli jsme usnout. Už odešel ten čas, kdy jsme zavírali dveře daňovým kontrolorům. Antifiskální boj je překonán.“⁷⁷ Na tento projev ovšem reagovali rozhněvaní členové hnutí převážně negativně, což byl oproti předchozím Poujadovým prohlášením, kdy s ním davy posluchačů vždy nadšeně souhlasily, velký šok. Nastalou situaci se snažil uklidnit jeden z viceprezidentů UDCA Alex Rozière v prohlášení publikovaném v poujadistickém bulletinu: „Nikdy jsme nepřemýšleli o tom, že bychom se vzdali naší původní role. Současné aktivity UDCA jsou prováděny proto, abychom dosáhli našich požadavků, které jsou naší občanskou povinností. Je totiž nesmírně důležité, abychom nezapomněli, že daňový systém je následek současného ekonomického systému. Tento ekonomický systém je určen politickým režimem. Není tedy možné dosáhnout transformace tohoto systému, pokud nebude změněn politický režim. Tato změna režimu může proběhnout pouze dvěma způsoby a to mírumilovnou revolucí - volbami nebo krvavou revolucí – revoltou. My upřednostňujeme mírumilovnou cestu. Ale je zapotřebí ji připravit. Dokud současný politický režim bude fungovat, nikdy nedosáhneme profesionální revoluce, kterou vyžadujeme.“⁷⁸

Ani Rozière však nespokojené příznivce UDCA neutišil. Ti se cítili zrazeni, neboť se jim UDCA jevílo tak, že již nechránilo zájmy maloobchodníků a řemeslníků jako tomu bylo dříve a naopak tuto část obyvatel, jejíž podpora vynesla poujadisty až na svůj vrchol, zcela opomíjelo. Nyní již nebyly protesty proti daním organizovány hnutím, nýbrž je každý člen prováděl sám na svou odpovědnost a pouze ve jménu UDCA.

---

⁷⁷ Souillac, *Le mouvement Poujade*, 224.

⁷⁸ *Ibid.*, 234-5.

Společný boj proti daním se stal bojem osobním a UDCA od něj oficiálně dalo “ruce pryč”. Především v prvních dvou letech existence poujadismu se k němu naprostá

většina podporovatelů připojila kvůli odporu vůči daňovým kontrolám a obchodním požadavkům. Nové poujadistické tendence však vyvolávaly mezi stoupenci zklamání a deziluzi. Pro maloobchodníky a řemeslníky, či zemědělce již neměla účast v poujadistickém hnutí takový smysl jako dříve, protože se necítili ze strany UDCA chráněni a členství jim nepřinášelo příliš velké výhody. Pro značnou část z nich tak hnutí ztratilo smysl, s nímž bylo původně v roce 1953 založeno.⁷⁹

2.3. Odchody předních členů

2.3.1. Paul Chevallet a Léon Dupont

Pro UDCA znamenaly citlivou ztrátu demise dvou významných představitelů poujadismu Paula Chevalleta a Léona Duponta v roce 1956, které byly důsledkem konfliktů těchto členů s nejužším vedením UDCA včetně Pierra Poujada. Léon Dupont byl pro UDCA významný především svým vlivem na příznivce hnutí z řad zemědělců, pro něž se mu přezdívalo „lídr zemědělců“ („*leader paysant*“).⁸⁰ Na Dupontův odchod měl velký vliv jeho spor s poslancem za Marne a prezidentem Národního shromáždění Pierrem Schneiterem. Dupont jej v rámci předvolební kampaně v prosinci 1955 očernil z kolaborace za režimu ve Vichy a utajování finančních prostředků před odbojem. Tato obvinění posléze prohlašoval i Poujade a blahopřál Dupontovi ke správnému jednání v boji se státem. Schneiter se však bránil žalobou a konaný soud vyhrál. Následkem toho musel Dupont zaplatit pokutu ve výši 400 tisíc franků. Ačkoliv byla jeho stížnost Poujadem dříve vnímána kladně, po prohraném soudu, se od Duponta odvrátil a ve veřejných projevech se omlouval svým příznivcům za to, že byl mylnými argumenty převeden na špatnou stranu. Na kongresu v Saint-Céré v květnu 1956, jemuž se práce v této kapitole věnuje níže, bylo dokonce přijato rozhodnutí Duponta z hnutí vyloučit. Zároveň byl z řad poujadistů vyloučen i Jullien Quincy, který měl u dělníků podobný vliv jako Dupont u zemědělců a přezdívalo se mu proto „lídr dělníků“ („*leader*

⁷⁹ Milza, *Evropa v černých košilích*, 77.

⁸⁰ Shields, „An Enigma still“, 46.

ouvrier“). Ztrátou obou mužů opustilo hnutí mnoho příznivců a UDCA ztratilo významnou část svého vlivu na zemědělce a dělníky.⁸¹ Rozkol s Poujadem postihl i Paula Chevalleta, zakladatele *Fraternité française*, ústředního tisku UDCA. Dále také Chevallet zastával pozici prezidenta UDCA v Alžírsku ve zde vytvořeném *Union française nord-africaine* (dále jen UFNA). Mimo jiné organizoval první národní kongres v Alžírsku v listopadu 1954. Chevallet se dostal do sporu s Poujadem kvůli tomu, že místo něho chtěl do vedení hnutí již zmíněného Alexe Roziéra. Dále podezíral vedení UDCA, že jej chce v Alžírsku nahradit Marcelem Bouvyerem či Jean- Maurice Demarquetem, (o němž práce hovoří níže).⁸² Vrcholem sporů byla demise Chevalleta na funkci prezidenta UFNA, kterou podal v dubnu 1956, a v srpnu téhož roku byl následně definitivně vyloučen z UDCA. UDCA tím výrazně oslabilo svou pozici v Alžíru a přišlo zde o klíčového muže.⁸³

2.3.2. Jean Dides a Jean-Louis Tixier-Vignancour

Práce se nyní zaměří na demise Jeana Didese a Jean-Louise Tixier-Vignancoura, kteří byli rovněž velmi významnými členy UDCA. Dides, zastávající funkci komisaře UDCA, si získal značnou oblibu během podporování boje radikálů proti státu. Nárůst jeho popularity se ale znelíbil nejtvrdějšímu jádru Poujadových podporovatelů i samotnému Poujadovi a v UDCA začal být postupně na obtíž. Podobně na tom byl i Tixier-Vignancour, vynikající právník obhajující u soudů odpor poujadistů proti státu a daňovým kontrolám. Tento advokát působící také v politické frakci UFF, začal pomlouvat politickou aktivitu Poujada i celého hnutí. Tvrdil například, že „UDCA chce svrhnout režim, který samo dovádí k šílenství“, čímž se ocitl na pokraji vyloučení z UDCA i UFF.⁸⁴ Následné demise obou mužů měli ovšem příčinu v rozporu s Pierrem Poujadem ohledně jeho autoritativního vedení, které se kupříkladu výrazně projevilo při hlasování o zásahu francouzských vojsk během Suezské krize roku 1956. Poujade tehdy rozkázal všem členům, aby se v rámci hlasování vyslovili proti intervenci, ačkoli naprostá většina chtěla volit pro, neboť v rámci svého vlastenectví cítili povinnost Egypt potrestat. Tixier-Vignancour a Dides však na rozdíl od všech ostatních spolustraníků v

---

⁸¹ Souillac, *Le mouvement Poujade*, 210.

⁸² Ibid., 211-12.

⁸³ Shields, „An Enigma still“, 46.

UFF hlasovali pro vojenský zásah a byli za neuposlechnutí a porušení disciplíny vyloučení.⁸⁵ Tixier-Vignancour k tomu poté dodal, že poujadisté jsou „chudáci, kteří nemají vlastní program a jen slepě následují svého vůdce Poujade“.⁸⁶ Podobně se po svém odchodu z UDCA vyjádřil i Dides, který prohlásil: „Většina poslanců za skupinu UDCA byla dnes donucena hlasovat proti svému přesvědčení, národním pocitům a svědomí kvůli přísnému nařízení od jejich národního vedení. Od této chvíle je poujadismus odsouzeno k zániku. Je to jeho šéf, kdo toto hnutí poslal na dno. Členové hnutí si velmi brzo uvědomí, že byli svým šéfem oklamáni.“⁸⁷ Odchodem obou mužů se sice Poujade zbavil dvou výrazných disidentů, ovšem UDCA bylo ztrátou Didese a Tixier-Vignancoura a jejich negativními výroky směrem k hnutí výrazně poznamenané následkem čehož se protipoujadistické tendence začaly v UDCA projevovat mnohem silněji než dříve.

2.3.3. Jean- Marie Le Pen a Jean- Maurice Demarquet

Událostí, která znamenala pro UDCA i UFF z výše zmíněných odchodů nejvážnější komplikaci, byla demise Jean-Marie Le Pena. Jeho rezignace byla vyvrcholením dlouhodobého konfliktu Le Pena s lídrem UDCA Pierrem Poujadem a Poujadovou snahou udržet hnutí apolitické. Le Pen vstoupil do UDCA společně s ultranacionalistou Jean-Maurice Demarquetem v listopadu roku 1955, kdy se poujadisté připravovali na možnost předčasných voleb a vstupu na politickou půdu.⁸⁸ V té době měl již Le Pen za sebou vedení krajně pravicové studentské unie v Toulouse a především se jako člen francouzských zahraničních legií účastnil koloniálních válek v Indočíně a Alžírsku. Právě tento fakt měl pomoci přivést do UDCA mladé nacionalistické bojovníky a bývalé vojáky z Indočíny. Jeho příchod byl vnímán především jako pragmatický tah krátkodobého spojení mezi Poujadem a Le Penem vedoucí k zisku nových příznivců a posílení hnutí. Z dlouhodobého hlediska to však nebylo možné, neboť Le Pen nesouhlasil s Poujadovou ideou apolitického charakteru poujadismu a výrazně tíhl ke krajní pravici, což Poujade odsuzoval. Následně byl Le Pen pověřen vedením mládežnické organizace hnutí *Union de défense de la jeunesse*

---

⁸⁴ Souillac, *Le mouvement Poujade*, 212-13.

⁸⁵ Shields, *The extreme Right in France*, 76.

⁸⁶ Souillac, *Le mouvement Poujade*, 215.

⁸⁷ Ibid., 215-16.

française a především u mladých příznivců si získal velkou popularitu. Mimo jiné dokázal podobně jako Poujade skvěle vystupovat jako řečník na různých manifestacích a sjezdech a získávat nové stoupence. Ve volbách roku 1956 byl poté ve svých osmadvaceti letech zvolen do francouzského parlamentu za UFF jako nejmladší poslanec v historii.⁸⁹ Zde se stal hlavním mluvčím UFF. Společně s výše zmíněnými Jean-Maurice Demarquetem a Jeanem Didesem tvořili hlavní jádro radikálního militantního nacionalismu uvnitř této politické frakce UDCA a vzdalovali se od ortodoxního poujadismu. Především Le Pen se v Národním shromáždění snažil vytvořit z apolitického hnutí skutečnou politickou stranu s krajně pravicovým zaměřením. To ovšem vyvolávalo již zmíněný konflikt mezi ním a Poujadem, který byl vždy velkým odpůrcem politických stran a chtěl apolitický charakter udržet. V rámci odezvy na chování UFF varoval Poujade své příznivce na následujícím kongresu UDCA na jaře 1956 před příklonem ke zmíněným krajně-pravicovým radikálům v UFF.⁹⁰ Na tomto kongresu v Saint-Céré byla také Le Penovi adresována přísná stížnost od nejvyššího vedení UDCA útočící na jeho pravicové názory a odklánění se od poujadistických myšlenek. Le Pen na to reagoval tím, že si přes dva měsíce nevzal v Národním shromáždění slovo jako symbol svého protestu. Následně společně s Demarquetem v září 1956 odešli z UFF a nechali se najmout jako dobrovolníci do války v Alžírsku. V lednu 1957 poté oba definitivně opustili UDCA a založili hnutí *Mouvement national d'activation civique et sociale* jehož cílem bylo získat všechny, kteří byli v UDCA utlačováni nebo od Poujada sami odešli.⁹¹

Demise předních představitelů UDCA i UFF znamenaly pro poujadistické hnutí katastrofu a výrazně napomohly pádu poujadismu, který nedlouho po nich následoval. Ztrátou Paula Chevalleta přišlo UDCA nejen o skvělého řečníka, ale také o výraznou postavu UDCA působící v Alžírsku, kde díky němu hnutí získalo mnoho tamějších stoupenců a věhlas. Odchodem Duponta a Quincyho se oslabila popularita poujadismu u zemědělců a dělníků, kteří měli pro UDCA velký význam. Největším problémem ovšem znamenaly demise Le Pena a Demarqueta. Především Le Pen byl hlavním mluvčím poujadistů v parlamentu a zároveň měl mezi členy UDCA i UFF velkou oblibu a svým charismatem a řečnickým uměním dokázal podobně jako Poujade získávat davy nových

---

⁸⁸ Milza, *Evropa v černých košilích*, 73.

⁸⁹ Shields, „The Poujadist movement“, 22.

⁹⁰ Shields, „An Enigma still“, 44.

⁹¹ Souillac, *Le mouvement Poujade*, 214.

příznivců, což mezi oběma vyvolávalo jistý konkurenční boj. Jeho odchodem přišlo UDCA o mnoho členů a podporovatelů a podobné disidentské tendence směřovaly i k oslabení pozice samotného Poujada. Ztráta významných osobností hnutí byla jasným signálem, že se poujadismus ocitá ve značných problémech.

2.4. Úpadek Pierra Poujada v důsledku jeho neúspěchu v doplňovacích volbách 1957

Potíže poujadismu byly ještě více podtrženy neúspěchem Pierra Poujada v doplňovacích pařížských volbách konaných v lednu 1957. Poujade se díky svému odporu k politice rozhodl nekandidovat v řádných volbách 1956, které byly pro poujadisty se ziskem 12 % hlasů tak úspěšné, ale místo toho setrval jako prezident UDCA mimo politické dění.⁹² Jak již bylo zmíněno výše, poslanci UFF (jenž byl politickou frakcí UDCA v těchto volbách) nebyli schopni prosadit myšlenky hnutí v parlamentu a částečně se i vymykali kontrole hlavního vůdce. Poujade se tedy rozhodl kandidovat v doplňovacích volbách, které se týkaly Paříže. Z tohoto pohledu se jednalo o značný risk, neboť pařížští voliči poujadisty prakticky nepodporovali a šance Poujadova úspěchu po řádných volbách, i přes jeho výsadní postavení v UDCA, nebyla příliš velká. Vidinu možného úspěchu také zeslabovala velmi negativní pověst poujadistických poslanců za UFF, kterou si během svého působení v Národním shromáždění získali u voličů.⁹³ Důvodem proč se Poujade rozhodl vstoupit do politiky a ještě k tomu v pařížském departementu, také mohla být vzájemná rivalita s předním členem UFF Jean-Marie Le Penem, s nímž měl Poujade (jak již bylo řečeno výše) silné spory. Le Pen totiž rovněž kandidoval v tomto departementu ve volbách 1956 a uspěl. Vůdce hnutí Poujade ovšem ve volbách zcela propadl. Oproti Le Penovi, který zde rok předtím získal 30 000 hlasů znamenajících zisk 6 %, činil Poujadův výsledek pouhých 20 000 hlasů a 3,2 %. Jak Le Pen tak i Demarquet poté Poujada za jeho prohru často napadali ve svých projevech a vyčítali UDCA tolerování svého vůdce.⁹⁴

Velmi důležitým aspektem byl průběh voleb, který v důsledku ještě zvýšil význam Poujadovy porážky a pokles jeho osoby v očích členů UDCA i UFF. Poujade uspořádal v rámci své kandidatury rozsáhlou volební kampaň, na níž UDCA uvolnilo ze

⁹² Milza, *Evropa v černých košilích*, 77.

⁹³ Shields, *The extreme Right in France*, 76.

společných fondů 10 milionů franků, a jejímž vyvrcholením bylo velkolepé shromáždění v centru Paříže tři dny před termínem voleb. Následně se v Paříži sešlo pět set poujadistických stoupců, aby přesvědčovali voliče ke zvolení Poujade a stejně tak za svého lídra silně agitoval i poujadistický tisk. Ani přes tyto faktory se Poujade do Národního shromáždění nedostal a jeho slabý výsledek jen zvýraznil prohlubující se krizi, která začala výrazně oslabovat i hlavní postavu celého hnutí. Poujade se snažil nevydařený volební tah obhájit prohlášením pro tisk, kde psal: „Svou kandidaturou jsem se snažil udělat vše proto, abych zachránil naši zemi a nás všechny, abychom se tak vyhnuly následkům desetileté škodlivé politiky. Avšak jelikož byli Pařížané nakaženi tiskem a rozhlasem, které jim slibovali kompromisy mezi jednotlivými silami Čtvrté republiky, a obávali se „bomby“, kterou jsem se jim snažil nabídnout. (...) Jsou jen dvě možnosti, kdo se může chopit moci. Komunisté, kteří budou vládnout z Moskvy, nebo my, kteří budeme vládnout za Francií a budeme se snažit udělat vše, co bude v našich silách, abychom byli zachráněni.“⁹⁵ Ačkoli Poujadovi nejbližší spolupracovníci, příznivci či národní představitelé UDCA prohlašovali, že volební porážka nebyla Poujadovou chybou a jeho pozice se nezměnila, většina ostatních členů UDCA i UFF si myslela pravý opak. Dříve uctívány až zbožňovaný Poujade v jejich očích výrazně poklesl a spolu s ním i celé hnutí. Poujadův volební neúspěch ještě urychlil pád poujadismu, jehož počátkem lze označit vstup UDCA do politiky v roce 1956. Od té doby počet příznivců i členů UDCA a UFF neustále klesal a jeho stoupců většinou přecházeli k pravicovým stranám. V parlamentních volbách roku 1958 již poujadisté získali pouze 1,5 % hlasů a rokem 1959 poujadistické hnutí definitivně zaniklo.⁹⁶

---

⁹⁴ Shields, *The extreme Right in France*, 76.

⁹⁵ Souillac, *Le mouvement Poujade*, 226-8.

⁹⁶ Shields, „The Poujadist movement“, 24.

Závěr

Cílem této práce bylo odpovědět na výzkumnou otázku: Jaké byly hlavní příčiny vzestupu a pádu poujadismu? Studie ukázala, že mezi hlavní příčiny vzestupu poujadismu patřil apolitický charakter UDCA, využití socio-ekonomické situace francouzských maloobchodníků, řemeslníků a zemědělců a charisma Pierra Poujada, vůdce UDCA. V otázce pádu poujadismu lze mezi hlavní příčiny zařadit nevydařenou politizaci hnutí spojenou s neschopností UFF se prosadit v parlamentu a demise čelních představitelů, přičemž významný podíl na těchto faktorech lze přičítat Poujadovu konkurentovi v hnutí, Jean-Marie Le Penovi. Bakalářská práce předpokládala, že hlavním faktorem jak vzestupu, tak pádu poujadismu byl sám přední představitel UDCA Pierre Poujade, po němž se také hnutí nazývalo poujadistické. Tato hypotéza se však ve svém úplném znění nepotvrdila.

Poujadův vliv na hnutí byl bezpochyby zcela zásadní. Právě Poujade vystupoval od založení UDCA jako jeho vůdčí osobnost. V průběhu vzestupu poujadismu dokázal díky svým skvělým rétorickým schopnostem a velké míře charismatu oslovovat davy Francouzů a měl největší podíl na nárůstu členské základny UDCA. Právě jeho osoba stála za přetvořením nepočetné skupiny maloobchodníků v rozsáhlé hnutí, jehož význam až do úspěšných voleb v roce 1956 neustále rostl. Kromě samotného Poujada mělo ale značný dopad na poujadismus využití poválečné situace francouzských maloobchodníků a řemeslníků. Tito lidé nejprve profitovali z vysoké inflace, ovšem po následné deflaci v roce 1952 a zvýšení daní se jejich poměry výrazně zhoršily a svou vlastní nespokojenost s neschopností uspět v moderním ekonomickém světě a konkurenčním boji s velkoobchody začali směřovat na stát. Když v roce 1953 vzniklo UDCA, jako Obranný svaz francouzských maloobchodníků, řemeslníků, spojilo tuto část obyvatel v jeden celek a v rámci jejich boje za snížení daní se stal vůdčím hlasem a zastupujícím orgánem chránícím jejich zájmy. Ve výčtu nejvýznamnějších faktorů vzestupu poujadismu však nelze opomenout také apolitický charakter UDCA, který umožňoval příchod téměř kohokoli, kdo souhlasil s bojem proti daním, bez ohledu na politickou orientaci. To zajišťovalo již od počátku UDCA možný velký nárůst nových stoupenců. Postava Pierra Poujada sjednocující a symbolizující UDCA, však byla hlavním faktorem, který napomohl vzestupu poujadismu mezi roky 1953-1956.

V průběhu pádu poujadistického hnutí po jeho politizaci ovšem role Pierra Poujada výrazně zeslábla a naopak se posílila role Le Pena, předního představitele UFF a Poujadova konkurenta. Poujade, který se rozhodl parlamentních voleb nezúčastnit, již neměl na chod celého uskupení takový vliv jako dříve. Vstupem do politiky začalo Poujadovo hnutí postupně ztrácet podporu svých členů i vliv. Důležitým faktorem byla neschopnost poslanců UFF úspěšně působit v Národním shromáždění, kdy se proti nim sjednotila levice v čele s komunisty a zařazením poujadismu vedle fašismu jej pomohla zdiskreditovat. Zároveň sehrály významnou roli i demise předních členů jako kupříkladu Jean-Marie Le Pena či Jean-Tixier Vignancoura, jejichž odchodem přišli poujadisté o mnoho podporovatelů a také se zvýšil vliv disentu. Velký dopad na úpadek poujadismu mělo i opuštění boje proti daním, který stál v počátku sjednocení celého hnutí a spojoval všechny jeho příznivce. Jeho ukončení znamenalo ztrátu velké části členů a podpory. Pád poujadismu poté urychlil neúspěch Poujada v doplňovacích volbách 1957, který jen podtrhl krizi celého UDCA až do jeho definitivního konce v roce 1959.

Hypotézu práce, předpokládající jako hlavní příčinu vzestupu a pádu poujadismu samotnou osobu Pierra Poujada, tedy není možné zcela potvrdit ani vyvrátit. Lze říci, že přes mnoho jiných faktorů měl na vzestup poujadismu nejméně výraznější vliv právě jeho vůdčí představitel Pierre Poujade. Nicméně v průběhu pádu poujadistického hnutí, se jeho význam značně snížil a větší důležitost úpadku poujadismu je nutno připisovat nevydařené politizaci UDCA spojené s neschopností UFF v parlamentu a demisím jeho předních členů. V obou těchto faktorech figuruje jako hlavní postava Jean-Marie Le Pen, jehož tedy lze považovat za hlavní příčinu poujadistického pádu.

Poujadismus v čele s vůdcem Pierrem Poujadem dokázal ve své krátké historii mezi lety 1953 - 1959 velice rychle získat statisíce příznivců a uspět v parlamentních volbách roku 1956. Zároveň ale brzy po jeho vrcholu následoval strmý pád, kterému se nedokázal ubránit ani Pierre Poujade, hlavní postava UDCA. Přestože nelze vnímat Poujadovo hnutí, založené na neustálém útočení na své soupeře a extremistických názorech, příliš pozitivně, je nutno říci, že poujadismus zanechal na francouzské scéně velmi výraznou stopu. Na ni později navázal Poujadův bývalý konkurent Jean-Marie Le Pen, který populistické a nacionální prvky Poujadova hnutí přenesl do své Národní Fronty, jako nepřímého pokračovatele UDCA.

Summary

The aim of this bachelor thesis was the answer on the research question: Which causes were the main of rise and fall of poujadism? The study revealed that the main causes of poujadism's rise was the utilization of social- economic situation of French retailers, craftsmen and farmers, apolitical character of the UDCA and Pierre Poujade's charisma. In question of the main causes of poujadism's fall is possible to incorporate unsuccessful politicization of the movement and demission of eminent members. In both factors had a huge impact ex-poujadist Jean-Marie Le Pen. The bachelor thesis predicted that the greatest factor of riase and fall os poujadism whas the most important person of the movement, Pierre Poujade after which the movemt is called poujadist. However this hypothesis has not been confirmed in its full meaning. It is possible to claim that Poujade and his charismatic abilities were the main factor of poujadist rise but during the fall of the poujadist movement his role weakened a lot beside the role of Le Pen. Due to this the hypothesis cannot be neither confirmed nor refuted. During its short existence the poujadist movement left a noticeable trace on a political scene of France and became a huge inspiration for lot of later parties as in case of National Front founded by Poujade's ex-rival Jean-Marie Le Pen.

Použitá literatura

Prameny

„Examples Marshall plan aid“. Oficiální stránky Marshall foundation.

<http://marshallfoundation.org/marshall/the-marshall-plan/history-marshall-plan/examples-marshall-plan-aid/> (staženo 20. 1. 2017).

Pierre Poujade. *J'ai choisi le combat*. Clermont-Ferrand: L'Imprimerie Moderne, 1955.

Literatura

Jean- Jacques Becker. *Histoire politique de la France depuis 1945*. Paříž: Armand Colin, 2003.

Alessandra Casella, Barry Eichengreen. „Halting inflation in Italy and France after World war II“, National Bureau of Economic Research - Working paper (září 1991).
<http://www.nber.org/papers/w3852.pdf> (staženo 4. 3. 2017)

Peter Davies. *The Extreme Right in France, 1789 to the Present: From de Maistre to Le Pen*. Londýn: Psychology Press. 2002.

Georges Duby. *Dějiny Francie: od počátků po současnost*. Praha: Karolinum, 2003.

Jacques Duclos, François Billoux et al. *Dějiny francouzské komunistické strany*. Praha: Svoboda, 1975.

Éric Duhamel. *Histoire politique de la IVe République*. Paříž: La Découverte, 2000.

Marc Ferro. *Dějiny Francie*. Praha: Lidové noviny, 2006.

Stanley Hoffman. *Le Mouvement Poujade*. Paříž: A. Colin, 1956.

Anthony T. Kronman. *Max Weber*. Stanford: Stanford University Press, 1983.

Pierre Lévêque. *Histoire des forces politiques en France de 1940 à nos jours*. Paříž: Armand Colin/Masson, 1997.

Pierre Milza. *Evropa v černých košilích*. Praha: Themis, 2005.

James G. Shields. „An Enigma still: Poujadism fifty years on“. *French Politics Culture & Society* 22 (2004): 36 - 56.

<http://eds.b.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=2&sid=1952380a-c875-43ee-920b-91ceb74e9a51%40sessionmgr101&hid=103> (staženo 24. 10. 2016).

James G. Shields. *The extreme Right in France: From Pétain to Le Pen*. Londýn: Routledge, 2007.

James G. Shields. „The Poujadist mouvement: a faux fascism“. *Modern & Contemporary France* 8 (2000):19-21.

<http://eds.b.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=2&sid=1952380a-c875-43ee-920b-91ceb74e9a51%40sessionmgr101&hid=103> (staženo 24. 10. 2016).

„Poujadist movement in 1956“. *Mapping French elections*.

<https://electionsfrance.wordpress.com/2011/12/15/the-poujadist-movement-in-1956/>

(staženo 15. 12. 2016).

Romain Souillac. *Le mouvement Poujade: De la défense professionnelle au populisme nationaliste (1953-1962)*. Paříž: Presses de Sciences Po, 2013.

Rastislav Tóth. *Politologický slovník*. Praha: Portál, 2015.

Michel Winock. *Historie extrémní pravice ve Francii*. Praha: Academia, 1998.

Seznam příloh

Příloha č. 1: Pierre Poujade během projevu (obrázek)

Příloha č. 2: Manifestace Pierra Poujada v Paříži v lednu 1955 (obrázek)

Příloha č. 3: Mapa zobrazující volební výsledky poujadismu v parlamentních volbách 1956, v nichž poujadisté získali 12,5 % hlasů a dosáhli svého největšího úspěchu.(volební mapa)

Příloha č. 4: Pierre Poujade na obálce magazínu Time 19. března 1956. (obrázek)

Přílohy

zdroj:

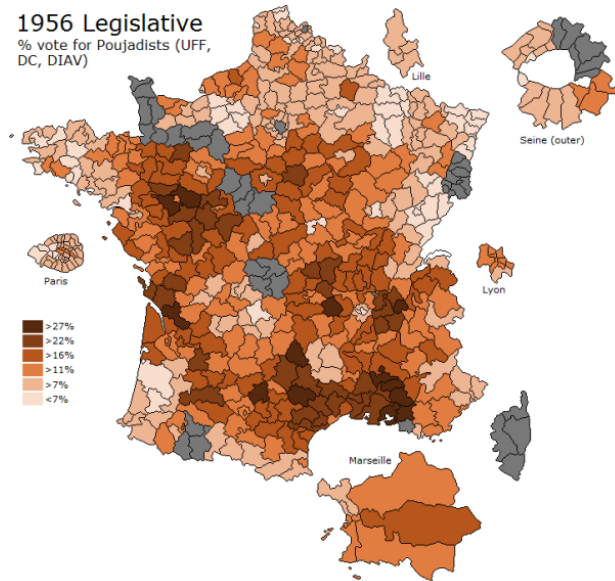
„Le Poujadisme“, <http://les-yeux-du-monde.fr/histoires/9536-le-poujadisme> (staženo 15. 5. 2017).

Příloha č. 2: Manifestace Pierra Poujada v Paříži v lednu 1955 (obrázek)

zdroj: „Manifestation de Pierre Poujade au parc des expositions à Paris“<http://fresques.ina.fr/jalons/fiche-media/InaEdu01026/manifestation-de-pierre-poujade-au-parc-des-expositions-a-paris-muet.html> (staženo 15. 5. 2017)

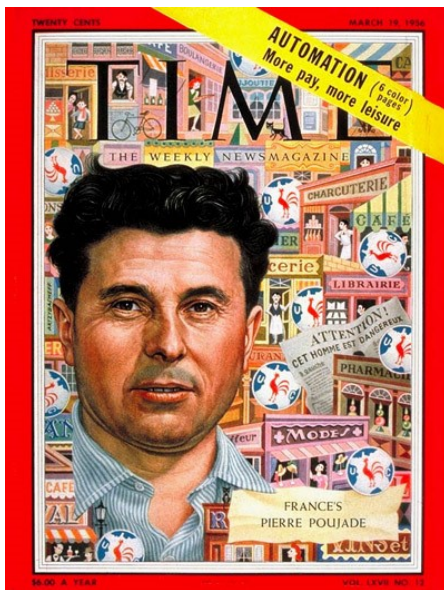
Příloha č. 3: Mapa zobrazující volební výsledky poujadismu v parlamentních volbách 1956, v nichž poujadisté získali 12,5 % hlasů a dosáhli svého největšího úspěchu.(volební mapa)

„The poujadist mouvement in 1956“,

<https://electionsfrance.wordpress.com/2011/12/15/the-poujadist-movement-in-1956/>
(staženo 15. 5. 2017).

Příloha č. 4: Pierre Poujade na obálce magazínu Time 19. března 1956. (obrázek)

zdroj: „Pierre Poujade Mar. 19. 1955“,

<http://content.time.com/time/covers/0,16641,19560319,00.html> (staženo 15. 5. 2017).